

110 let javne ljudske knjižnice v Radovljici

VIRI IN LITERATURA

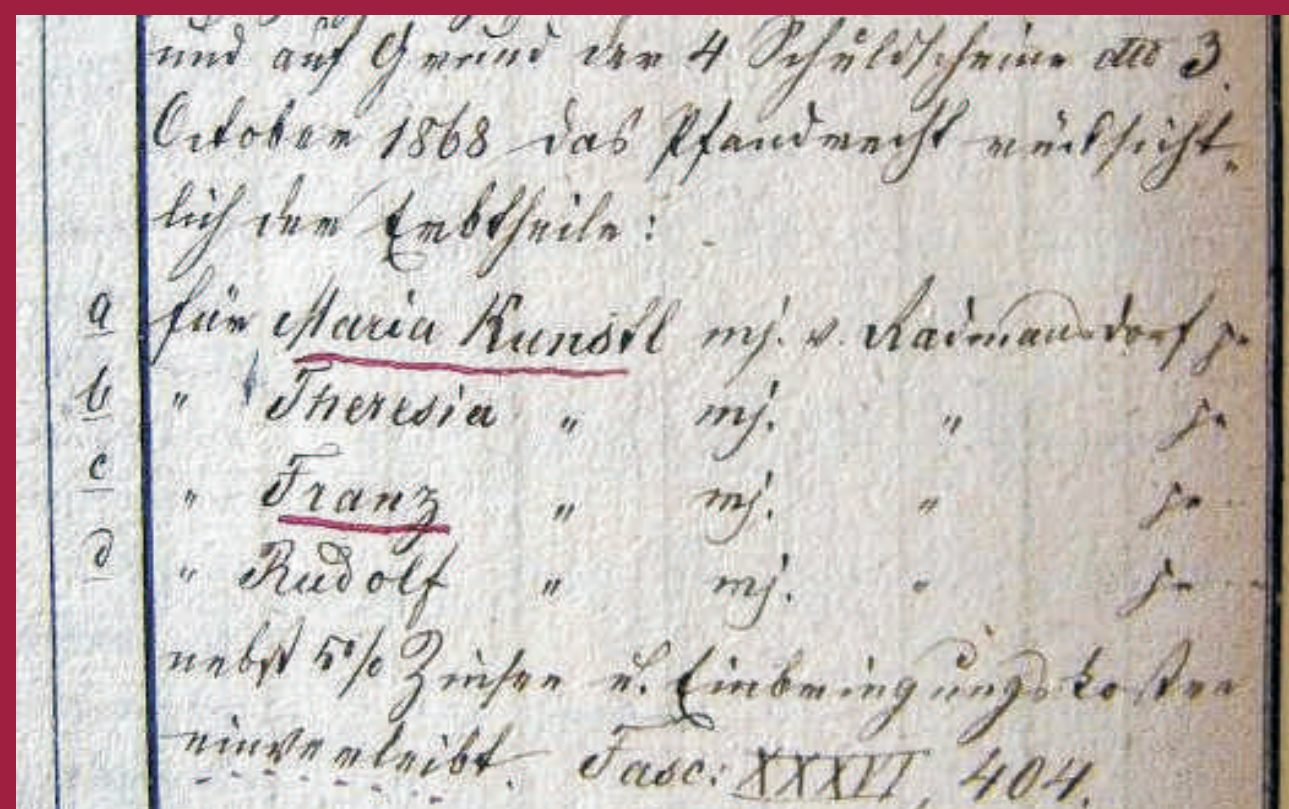
Arhiv in fotodokumentacija Knjižnice Antona Tomaža Linharta Radovljica. / Arhiv avtorja. / Arhiv Planinskega društva Radovljica. / Arhiv Republike Slovenije v Ljubljani. / Fotodokumentacija družine Horvat, Radovljica. / Fotodokumentacija družine Jauševc, Lesce. / Fotodokumentacija družine Šubic Pleničar, Radovljica. / Fotodokumentacija Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. / Gorenjec, letniki 1900, 1903, 1904, 1905, 1906 in 1907. / Granda, Stane: Radovljica v letu 1848. V: Radovljiški zbornik 1995, str. 141-174. / Granda, Stane: Hočemo Slovenijo. Založba Mladika, Ljubljana 1999. / Holynski, Nada: Radovljica v letih po 2. svetovni vojni. V: Radovljiški zbornik 1992, str. 179-191. / Kolman Finžgar, Božena: Knjižnice po 2. svetovni vojni. V: Radovljiški zbornik 2000, str. 452-457. / Mal, Josip: Zgodovina slovenskega naroda. Mohorjeva družba, Celje 1993. / Osnovna šola v Lescah nekoč in danes. OŠ F. S. Finžgarja Lesce, Lesce, 1992. / Sinobad, Dunja: Šolnik Andrej Praprotnik in njegov *Učiteljski tovariš*, diplomsko delo. Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko, Ljubljana 2006. / Sinobad, Jure: Branje, bralna društva, čitalnice in knjižnice od sredine 19. stoletja do 2. svetovne vojne. V: Radovljiški zbornik 2000, str. 234-247. / Sinobad, Jure: Dežela, Kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine. Samozaložba in Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Radovljica 1999. / Slovenija, letnik 1848. / Slovenski narod, letnika 1885 in 1900. / Šolski prijatelj, letnik 1853. / Šubic Pleničar, Rezka: Splošne knjižnice na blejskem, bohinjskem, radovljiškem območju v drugi polovici dvajsetega stoletja. Knjižnica Antona Tomaža Linharta in Ministrstvo za kulturo RS, Radovljica 1999. / Vurnik, France: Z obiska v radovljiški knjižnici. V: Glas Gorenjske, 18. 4. 1958. / Vurnik, France: Bežen zapisek o radovljiški knjižnici. V: Glas Gorenjske, 27. 2. 1959. / Žontar, Majda: Delovanje kulturnih in telovadnih društev ter planinskega društva v Radovljici in na njenem območju do prve svetovne vojne. V: Radovljiški zbornik 1992, str. 107-123.

Avtor razstave: Jure Sinobad

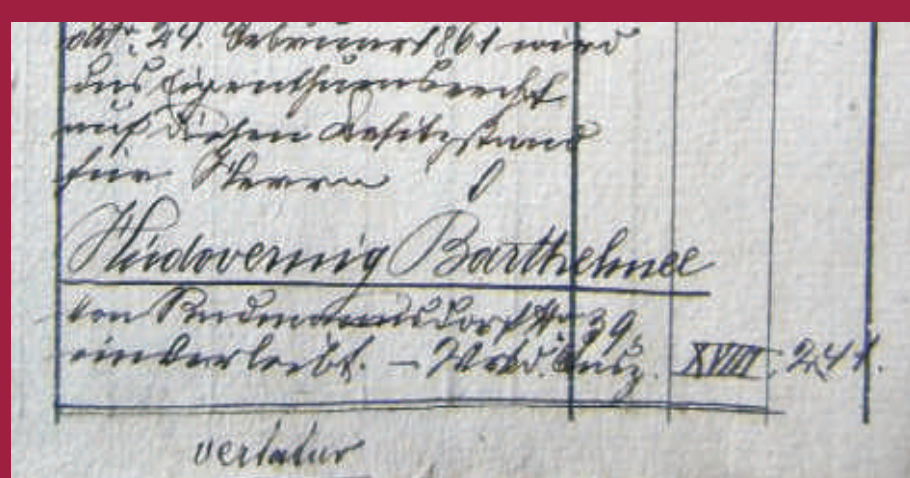
Radovljiška čitalnica v letih 1848-49

Z letom 1848, ki je bilo za vse srednjeevropske narode izjemno pomembna zgodovinska prelomnica, se je za Slovence zaključila doba jezikovnega in literarnega preroda, katere največji idejni dosežek je bil Linhartov *Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije*. Težišče družbenega dogajanja se je pri Slovencih le počasi prenašalo iz literature v politiko. Politično življenje se je sprva odvijalo v okviru čitalnic oziroma bralnih društev in tako je bilo tudi v Radovljici in okolici.

Zgodovinar dr. Stane Granda ugotavlja, da je bilo delovanje čitalnice v Radovljici omejeno v smislu družabnega središča (kazine), ne pa poznejših slovenskih čitalnic iz druge polovice 19. stoletja. V čitalnico, ki je bila nedvomno središče kulturnega in političnega življenja radovljiških uradnikov, meščanov in uglednih okoličanov, je pristopilo 33 članov, med katerimi so bili najbolj dejavni državni uradniki in nekateri radovljiški trgovci. Razen uradnikov Luke Rabiča in Alojza Magušarja so bili člani radovljiške čitalnice vsi ostali državni uradniki. Posebej dejavni so bili: Ignacij Guzelj, okrajni sodnik v Radovljici, Eusebius Rizzi, načelnik začasno združenega okrajnega deželnoknežjega komisariata Radovljica in Bled, okrajni zdravnik dr. Albin Zoff ter uradniki Moriz del Negro, Franc Wagner in Jožef Žurga. Od meščanov so bili med člani: grof Vincencij Thurn, posestnika in trgovca Franc Serafin in Jernej Hudovernik, trgovec Friderik Homan in nekateri duhovniki, od katerih je bil najbolj dejaven Lovro Pintar. Od uglednih ljudi iz okolice so bili člani radovljiške čitalnice: blejski gozdar Hieronim Ullrich, poštni mojster Janez Avsenek z Zgornjega Otoka, kamnogiški fužinar Janez Toman ter blejski gostilničar in posestnik Franc Just Prešeren, ki je imel v najemu kavarno, v kateri so se sestajali člani radovljiške čitalnice.

Izpis iz stare radovljiške zemljiške knjige potrjuje, da so bili Jernej Hudovernik (1861) in nato člani družine Kunstelj (od 1868) lastniki nepremičnine v Mestu št. 46. Arhiv Republike Slovenije, Stadt Gült Radmannsdorf, II. knjiga, Post. No. 134, fol. 1162-1167.

Dejstvo, da je bila hiša v Mestu št. 46 v obdobju 1846-61 v lasti družine Hudovernik, potrjuje navedbe članov radovljiške čitalnice, da so se zbirali v Prešernovi kavarni, in da so v istem (Hudovernikovem) posloju najeli prostore, v katerih je v letih 1848-49 delovalo prvo bralno društvo v Radovljici. Od leta 1863 je bil lastnik nekdanje Prešernove kavarne radovljiški gostilničar Franc Kunstelj. Nad vhodom v lepo obokani kletni prostor v današnji gostilni "Kunstelj" se je ohranil napis "Prešernov hram 1873". Lesena napisna plošča je posnetek izvirne, na kateri je bil napis "Prešernov hram" brez letnice in je bila tam že od začetka obratovanja gostilne. Gostilničar Franc Kunstelj je jeseni 1873 postal lastnik zemljišča, na katerem je zgradil predhodnico današnje gostilne "Kunstelj", vendar je kavarno v Mestu št. 46 obdržal v svoji lasti vse do 10. julija 1887, ko jo je za 5000 gld. prodal radovljiškemu trgovcu Otonu Homanu.

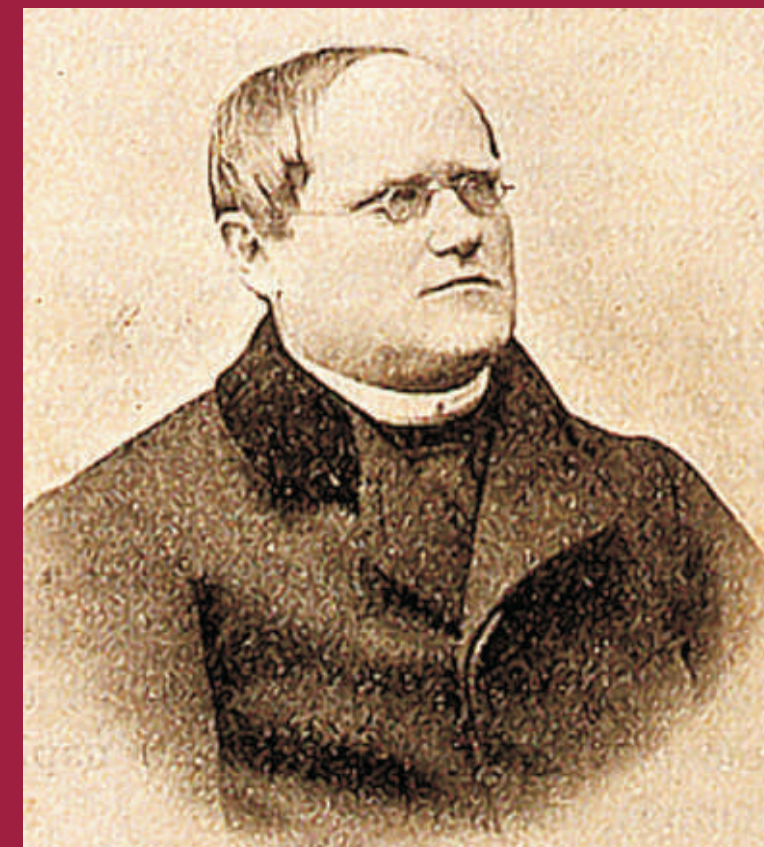

Obnovljena lesena napisna plošča nad vhodom v kletni prostor v današnji gostilni "Kunstelj". Foto: Ivan Pipan

V Radovljici so se narodnjaki iz mesta in bližnje okolice že pred l. 1848 shajali v kavarni »Prešeren«; v istem posloju so si najeli tudi posebno sobo za svoje bralno društvo. Naravno, da je bilo leta 1848 v tej čitalnici silno živahno, ko je vse bralo in razpravljalo o velikih novih dogodkih. Pozneje je policija hotela iz te nedolžne čitalnice napraviti staremu državnemu redu nevarnejše demokrasko društvo, ki mu je baje predsedoval radovljiški okrajni sodnik Ignacij Guzelj. Očitani so mu, da je časopise, ki so pisali o cesarju, metal v uradu na tla in jih z nogami pomandal. Drugi zopet so vedeli povedati, da je Guzelj mesta v listih, kjer se je omenjalo ime cesarja Ferdinanda, javno s figo prevrtal; isto da so počeli tudi njegovi politični prijatelji. Ko je po oktobrski vstaji izdal knez Windschgrätz na uporne Dunajčane proklamacijo, jo je Guzelj v znak simpatij do upornikov javno raztrgal in sploh govoril zoper dinastijo.

Se pozneje, ko so že odpravili svobodoljubne pridobitve revolucije leta 1848 in je delovala reakcija, je moral radovljiški okrajni glavar priznati, da je večina prebivalstva zoper vladne odredbe. Ob zemljiškoodveznih obravnavah so komisarji večkrat naleteli med kmeti na nenavaden odpor. Pripisovali so ga zopet vplivu Guzelja, ki je baje po oktobrskih dogodkih razburjenim kmetom naravnost pridigal, naj ne plačujejo davkov, ker da je to edino pravo sredstvo, da se zruši vlada. Pa tudi o drugih uradnikih so potem »zvesti Avstrijci« namigavali, da so se v Prešernovi kavarni in Muljevi gostilni ob revoluciji vedli tako, kakor bi se kot uradniki nikakor ne smeli.

Takole je radovljiške dogodke v letu 1848 popisal Josip Mal v svoji *Zgodovini slovenskega naroda*.

Duhovnik in narodnjak Lovro Pintar (1814-1875). Arhiv avtorja.

Osnovni namen radovljiške čitalnice je bil omogočiti njenim članom, da bi s pomočjo denarnih prispevkov članov plačevali naročene časopise in se tako seznanjali z dogajanjem doma in po svetu.

Uradniki so brali časopise že zjutraj, preden so začeli s službo, saj je bila čitalnica odprta ves dan, časopis *Laibacher Zeitung* pa je prihajal iz Ljubljane šele okoli osme ure zvečer. Branje časopisov je sprožalo številne komentarje in besedne dvoboje, ki so bili še posebej burni ob izbruhu vstaje na Dunaju oktobra 1848. Med najbolj dejavnimi člani radovljiške čitalnice je bil duhovnik Lovro Pintar, ki je kot začasni upokojenec v Radovljici (1847-50) vzgajal otroke grofa Thurna in jih učil slovenskega jezika. Uradnike in domačine je Pintar v radovljiški čitalnici trikrat tedensko poučeval slovenski jezik, da bi se znali v lepi slovenščini pogovarjati tudi o zahtevnejših zadevah.

Radovljiški okrajni sodnik Ignacij Guzelj naj bi v čitalnici javno prevrtal tista mesta v časopisih, na katerih se je omenjalo ime cesarja Ferdinanda. Ilustracija Rudija Skočirja iz knjige: S. Granda, *Hočemo Slovenijo*, 1999.

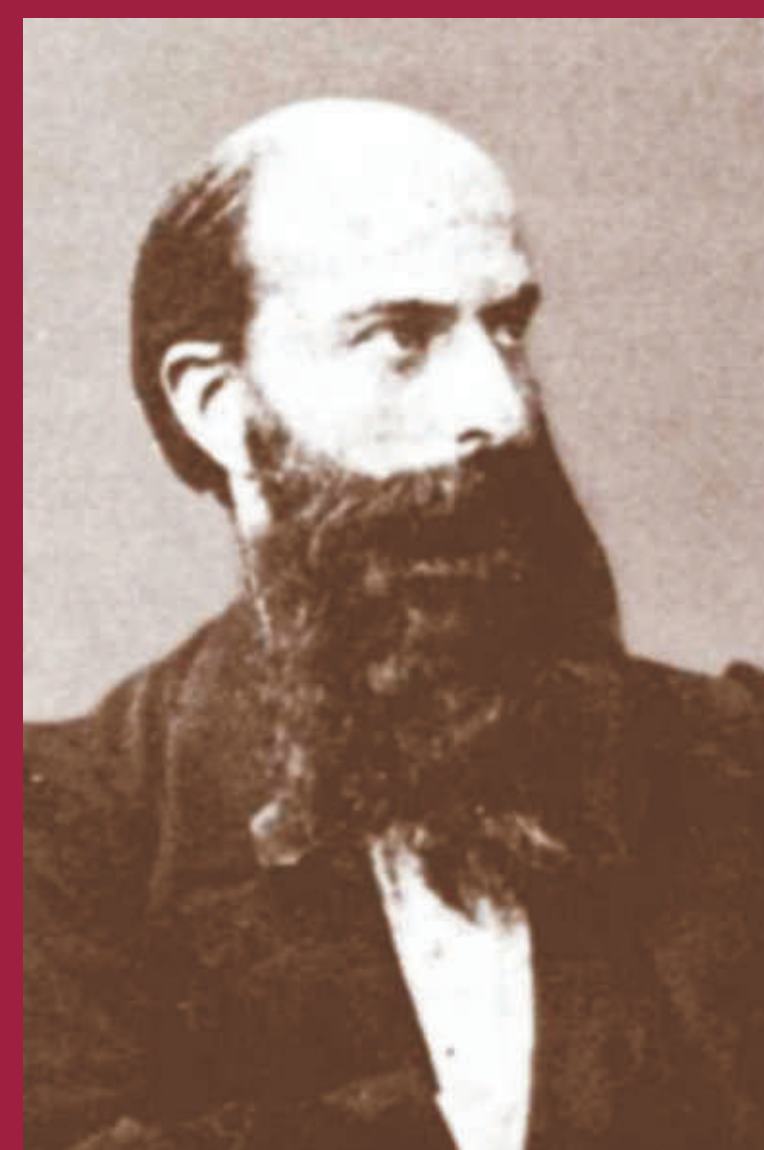
Vhod v staro mestno jedro. Na levi strani je vidna Dralkova hiša (prej Predmesto št. 26), v kateri je bila sredi 19. stoletja Mulejeva gostilna, imenovana tudi "Pri Sodarici". Prva hiša na desni je Mrakova, takoj za njo pa stoji Zagorčeva hiša (prej Mesto št. 46), v kateri sta imeli svoje prostore kavarna "Prešeren" in radovljiška čitalnica. Razglednica iz časa med obema vojnoma je iz zbirke Magde Lenac, roj. Zagorc.

Zlom revolucionarnega gibanja na Dunaju je pomenil tudi konec delovanja čitalnice v Radovljici. Okrajnega sodnika Ignacija Guzelja so sredi februarja 1849 prestavili na Vrhniko, iz Radovljice pa so morali oditi tudi uradniki Janez Košir, Franc Wagner in Jožef Žurga. Z njihovim odhodom je usahnilo tudi delovanje radovljiške čitalnice. Njeni člani so tik pred uvedbo represivnih ukrepov storili pietetno dejanje, ki ga je moč razumeti tudi kot njihovo zadnjo politično akcijo. Uradniki Ignacij Guzelj, Moriz del Negro, Jožef Žurga in Franc Wagner, trgovec Friderik Homan in posestnik Franc Just Prešeren so odšli v Kranj, kjer so se 10. februarja 1849, ob 10. uri dopoldne udeležili pogreba pesnika dr. Franceta Prešerna. Ob slovesu od umrlega rojaka se je še posebej izkazal Franc Just Prešeren, ki je poravnal pogrebne stroške in prispeval 30 gld. za pesnikov nagrobni spomenik.

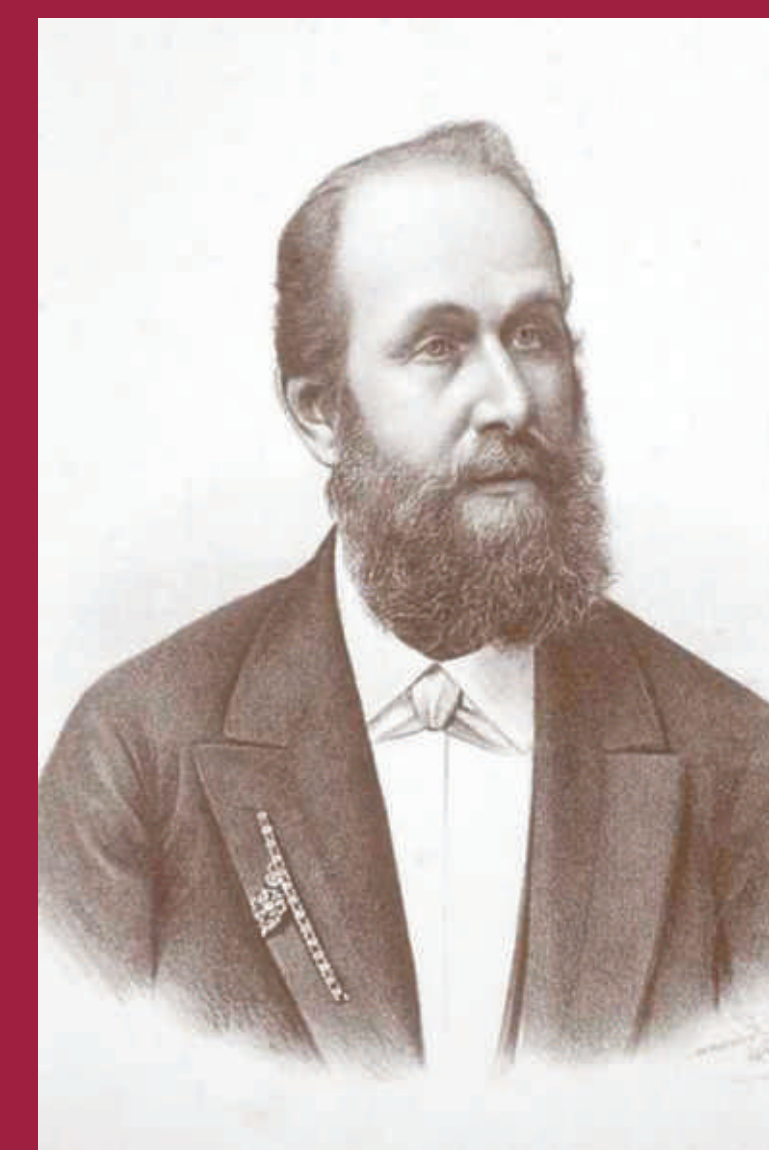
Čitalnice, bralna društva in župnijske knjižnice

Dne 26. februarja 1861 je bila s t. i. februariskim patentom razglašena ustava avstrijskega cesarstva, s katero se je v Avstriji končalo desetletno obdobje absolutizma, imenovano tudi Bachov absolutizem. Z nastopom ustavne dobe in uvedbo parlamentarnega življenja so se odprle možnosti tudi za kulturnopolitično delovanje Slovencev. V mestih in trgih so ustanavljali slovenska kulturna društva. Prve so bile narodne čitalnice in bralna društva, v katerih se je zlasti v šestdesetih letih 19. stoletja odvijala večina političnega življenja Slovencev. Prve čitalnice so že leta 1861 ustanovili v treh velikih mestih z večinskim slovenskim prebivalstvom: v Trstu, Mariboru in Ljubljani. Do leta 1869 je bilo na vsem slovenskem ozemlju, razen v Beneški Sloveniji in v Prekmurju, ustanovljenih že nad 60 čitalnic z okoli 4.000 člani.

Maja 1862 so kot prvo na Gorenjskem poskušali ustanoviti čitalnico v Radovljici, za kar si je močno prizadeval dr. Lovro Toman, domačin iz Kamne Gorice in takratni odvetnik v Radovljici. Društvena pravila so že predložili deželni vladi v potrditev, vendar čitalnica ni nikoli zaživela. Leta 1865 je namreč Toman preselil svojo odvetniško pisarno v Ljubljano in vzel s seboj tudi sposobnega pomočnika dr. Ivana Murnika, pravnika in domačina iz Radovljice. Upoštevajoč vlogo, ki jo je Murnik imel v slovenski kulturni in politični zgodovini v drugi polovici 19. stoletja, lahko z gotovostjo trdimo, da je imel njegov odhod za Radovljico vsaj tako negativne posledice kot Tomanov. Poznejši cesarski svetnik Ivan Murnik domačega mesta ni pozabil. V letih 1895-96 je bil eden od pobudnikov gradnje za tiste čase sodobnega gasilskega doma, za katerega je daroval 200 gld. Ko je bil novi dom dokončan, je bil Murnik med častnimi gosti in govorniki na slavnostnem banketu, ki so ga 30. avgusta 1896 priredili v Klinarjevi gostilni (danes Linhartov trg št. 21).

Pravnik in politik dr. Lovro Toman (1827-1870). Arhiv avtorja.

Publicist in politik dr. Ivan Murnik (1839-1913). Arhiv avtorja.

položaj in njegov namen, začelo se mu bodo svitati v glavi in pritrtili ti bode nazadnje: „saj to bilo bi pa res prav!“ Zavednega treba je storiti našega kmeta in dosti je. Saj neso tako zatelebani, kakor misle nekoli, saj je človek ko drugi, le podlage za izobrazbo mu neostajajo in nič drugega.

Izrez iz buditeljskega članka **Snujmo si bralna društva!**, ki je bil 21. 1. 1885 natisnjen v časopisu **Slovenski narod**.

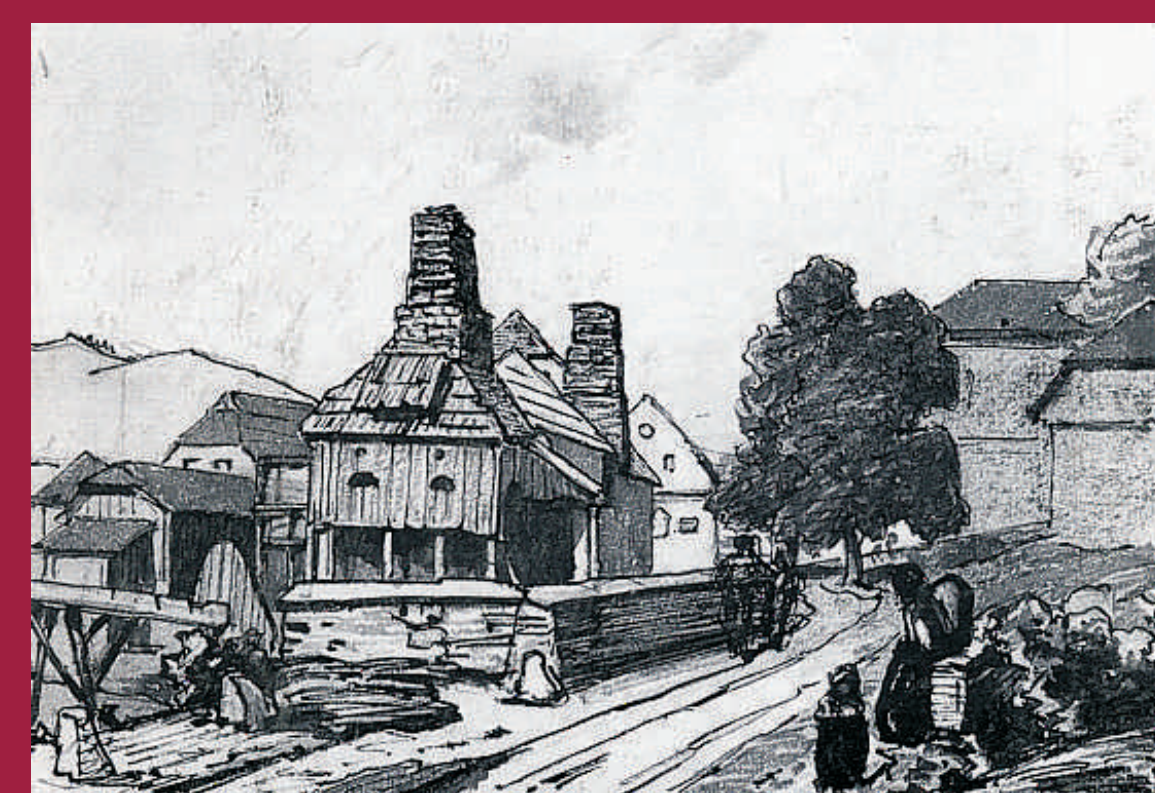
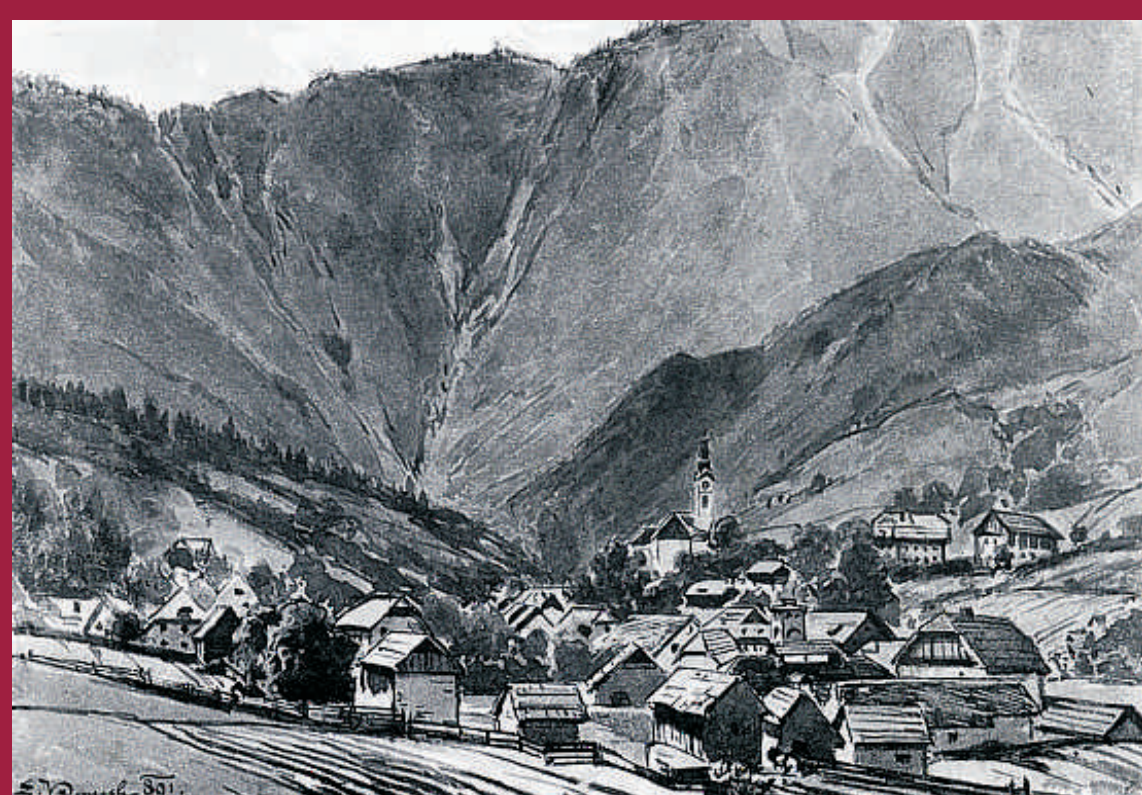
V času, ko je v Radovljici vladalo kulturno mrtvilo, so leta 1878 v Kropi med prvimi na Gorenjskem začeli ustanavljati bralno društvo. Ob pripravi na ustanovitev društva je prišlo do spora med člani ustanovnega odbora, zato sta v Kropi nastali dve bralni društvi s popolnoma enakimi cilji. Dne 31. marca 1878 so na pobudo zapisovalca ljudskih pesmi Matije Kokalja in nekaterih vplivnih Kroparjev in Kamnogoričanov ustanovili čitalnico v Kropi. Njen prvi predsednik pa je postal Ignac Zupan ml. Med člani sta bila tudi Kroparja, ki sta v tistem času prebivala na Dunaju: Peter Novak in Radivoj Poznik, ki je ob ustanovitvi čitalnice daroval 5 gld. Pristopnina je znašala 50 kr., članarina pa 25 kr. mesečno. Zaradi težkih gospodarskih razmer in političnih nesoglasij je začelo navdušenje članstva hitro usihati. Ob ustanovitvi je imela čitalnica 74 članov, naslednje leto jih je štela le še 35, tretje leto 17, četrto leto 10, peto in šesto leto obstoja pa je s svojimi šestimi člani le še životarila.

Maja 1878 je bilo v Kropi ustanovljeno bralno društvo Sloga, ki ga je vodil učitelj Marko Kovšca. V društvo se je takoj včlanilo 66 članov, večinoma Kroparjev iz srednjega družbenega sloja. Društvo je slovelo po uspešnem pevskem zboru. Strankarski boji med člani čitalnice in bralnega društva so se tako zaostri, da je na pobudo vplivnih članov čitalnice leta 1880 okrajno glavarstvo v Radovljici Slogo razpustilo.

Časopis *Slovenski narod* je v tistem času večkrat opozarjal na kritične razmere na Gorenjskem, vendar tudi pozivi, naj se kroparski bralni društvi združita v dobro slovenske narodne politike, niso zalegli. Februarja 1885 je bila v istem časopisu Radovljica izpostavljena kot kraj, kjer ni niti enega narodnega društva in »kjer nosijo še vedno zvonec nemčurji«.

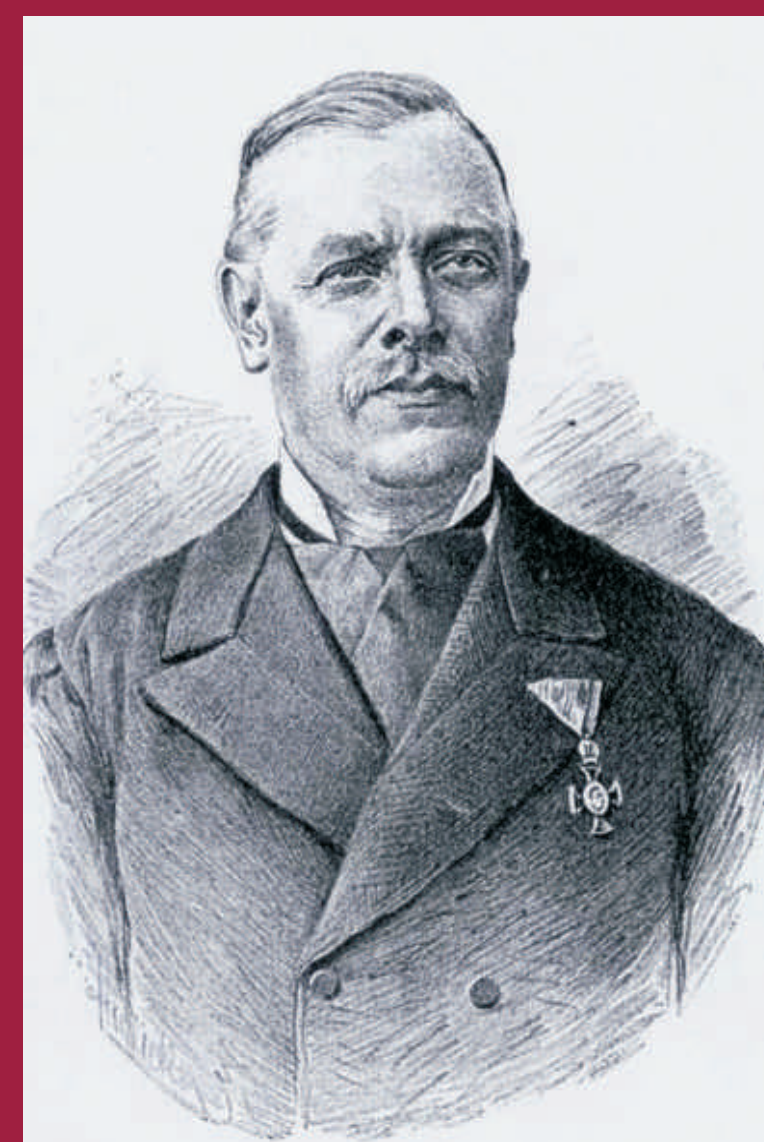
Ladislav Benesch, Kropa, 1891, lavirana risba. Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije.

Ladislav Benesch, Kamna Gorica, 1891, lavirana risba. Grafični kabinet Narodnega muzeja Slovenije.

V slovenskih župnijah so zaradi manjšega nadzora oblasti ustanavljali knjižnice že pred nastopom ustavne dobe. Učitelj Andrej Praprotnik je bil v času svojega službovanja v Kamni Gorici leta 1851 med pobudniki ustanovitve tamkajšnje župnijske knjižnice. Svoje izkušnje je marca 1853 popisal v članku *Kako bi se farna bukvarnica napravila*, ki je bil objavljen v časopisu *Šolski prijatelj*.

Župnijska knjižnica v Radovljici se prvič pojavi na seznamu naročnikov Mohorjevih knjig leta 1872 kot »Radoliška knjižnica«, nato pa se pojavlja kot »Farna knjižnica«. Leta 1885 najdemo v spisku naročnikov tudi župnijsko knjižnico v Begunjah. V vseh župnijah na območju, ki ga danes obsega občina Radovljica, so bili med naročniki Mohorjevih knjig duhovniki in učitelji oziroma šole. Iz imen in priimkov ostalih naročnikov lahko razberemo, da je bila velika večina bralcev Mohorjevih knjig kmečkega stanu.

Šolnik, pesnik in publicist Andrej Praprotnik (1827-1895). Vir: D. Sinobad (2006).

Praprotnikov članek *Kako bi se farna bukvarnica napravila*, objavljen 15. 3. 1853 v Einspielerjevem *Šolskem prijatelju*.

Kako bi se farna bukvarnica napravila.

Da je farna bukvarnica neizrečeno lepa naprava, mora vsak dober človek spoznati in poterjeti. Iz nje izvira in se širi prid in blagor vsaki fari, vsaki srenji in celi deželi. Sem in tje po Slovenskem, kjer mili domorodci bivajo, se je že marsiktera farna bukvarnica pokazala in vstanovila. Tudi na Gorenjskem, kjer sim jaz pred 2 leti učitaril, se je po posebni prizadevi iskrenih duhovnikov farna bukvarnica napravila. Veselje je bilo viditi, kako so hodili željni bravci skupaj, si iz studenca sreče in blagoslova obilno zajemat. Bukve in časopisi so šli od hiše do hiše, od roke roke po celem fari okoli. Znabiti, da bi našim bravcem vstregel, ko bi jim „osnovo in postavo“ imenovane bravnice in bukvarnice pokazal. Bile so te le:

1. Farna bukvarnica ima namen svoje farmane dušno in telesno buditi in osrečiti.
2. Bukvarnica se napravlja in pomnožuje z doneski bravnih udov, in ostane vsigdar nepremakljivo farno premoženje.
3. Vsaki farman ima pravico k bravni družbi pristopiti.
4. Vsaki ud plača, kadar pristopi, 30 kr., in poleg vsake kvatre eno petico, dokler se plača ne spremeni.
5. Sleherni ud ima pravico si bukve in časopise iz bukvarnice izposodovati in brati.
6. Posojene bukve sme vsaki ud po razmeri obsežka in časa od enega do treh tednov obdržati. Časopisi pa, če jih bukvarnica ima, se pošiljajo po dva in dva dni od uda do uda po listi verst, po kateri so v družbo pristopili.
7. Prebrane bukve in časopise se morajo nepoškodovani v bukvarnico zopet nazaj odrajtati.
8. Bukvarniški vodja so gospod fajmošter ali pa kdo drugi, ki je od njih izvoljen in pooblasten.
9. Vodja nove ude zapisuje, denarje prejema, bukve posoduje in shranjuje, in nove preskerbuje.
10. Zadnje nedelo vsakega leta vsi udje k svojemu vodju skupaj pridejo. Vodja jim prebere zapisnik udov in novonapravljenih bukvev, in jim pove in pokaže denarni račun od preteklega leta. Zraven se pogovori in nasvetuje, ktere nove bukve, časopisi i. t. d. bi se napravili, in če je treba, da se plača za prihodno leto spremeni.

A. Praprotnik.

Nastajanje knjižnic v okviru kulturnih društev

Po skoraj treh desetletjih kulturnega mrtvila, ki je nastalo po odhodu Lovra Tomana in Ivana Murnika v Ljubljano, so Radovljčani leta 1890 končno ustanovili svoje prvo kulturno društvo. To je bilo Slovensko pevsko društvo Triglav, ki se je leta 1897 preimenovalo v Slovensko pevsko in bralno društvo Triglav. V društvenih pravilih, ki so jih podpisali predsednik Matej Kosmač in odborniki dr. Janko Vilfan, Franjo Mulej in Ivan Babič, je bilo zapisano, da je poleg petja namen društva tudi skrb za splošno izobrazbo članstva, ki naj jo društvo doseže z ustanovitvijo knjižnice, prirejanjem gledaliških predstav, pevskega vaji in nastopi. Da je knjižnica v nekakšni, verjetno skromnejši obliki res delovala, dokazuje imenovanje odbornikov društva, ki so bili izvoljeni na občnem zboru 31. januarja 1900. Za predsednika društva je bil izvoljen radovljiški župan in liberalni politik dr. Janko Vilfan, za podpredsednika Alojz Žebre, za tajnika Franc Čebulj, blagajnik je bil lekarnar Hugo Roblek, knjižničar Jožef (Josip) Pavlin in namestnik Vinko Resman, posestnik in poznejši radovljiški župan.

Knjižničar Jožef Pavlin je bil že kot podobarski vajenec pri mojstru Janezu Vurniku ml. dejaven v radovljiškem društvenem in družabnem življenju, kar dokazuje tudi njegovo članstvo v prostovoljnem gasilskem društvu v letih 1895-96. Redni člani radovljiškega gasilskega društva so bili tudi ostali pomočniki iz Vurnikove podobarske delavnice: Ivan Kelhar, Anton Mali, Jožef Pintar in Alojzij Vengar. Slovensko pevsko in bralno društvo Triglav iz Radovljice je sodelovalo tudi z drugimi sorodnimi organizacijami v radovljiškem okraju. Dne 8. decembra 1900 so člani radovljiškega bralnega društva skupaj z Učiteljskim društvom za radovljiški okraj in Pevskim društvom na Bledu priredili proslavo in koncert ob 100. obletnici Prešernovega rojstva. Izkupiček od prireditve so namenili v korist načrtovane postavitve pesnikovega spomenika.

— Učiteljsko društvo za radovljiški okraj, pevsko društvo na Bledu in bralno društvo v Radoljici priredi v proslavo stoletnice Prešernovega rojstva in v korist njegovemu spomeniku v soboto, dne 8. decembra t. l. v gostilniških prostorih gospé J. Wucherer v Lescah koncert. Vpored: 1. Govor, govori g. dr. J. Vilfan. 2. Deklamacija iz Prešernovih poezij deklamuje gđc. Franica Vovkova. 3. Hajdrh: „Luna sije“, moški zbor. 4. Mašek: „Strunam“, četvero-spev. 5. Vilhar: „Nezakonska mati“, samo-spev za tenor, poje g. Fr. Rus. 6. Glasovir, igra g. Milan Guštin. 7. Ipavec: „Vse mine“, mešani četvero-spev. 8. Vilhar: „Mornar“, samospev za bariton, poje g. J. Pianek. 9. Nedvéd: „Pozdrav“, moški zbor. Začetek točno ob 6 uri zvečer. Vstopnina 60 vin. — Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Napovednik proslave ob 100-letnici rojstva pesnika Franceta Prešerna, ki je bil objavljen 6. 12. 1900 v časopisu Slovenski narod.

V Radovljici se je v sredo vršil občni zbor slovenskega pevskega in bralnega društva „Triglav“, in so bili v novi odbor voljeni naslednji gospodje: dr. Janko Vilfan, predsednikom, Alojzij Žebre, podpredsednikom, Fran Čebulj, tajnikom, Hugo Roblek, blagajnikom, Josip Pavlin, knjižničarjem, Vinko Resman, namestnikom, Ljudevit Stiasni, Rajko Verbič in Vinko Hudovernik, odbornikom. Nenavadno mnogostevilna udeležba pri tej volitvi je pokazala, da se začne tudi v Radovljici živahnije društveno življenje, o katerem hoteno pozneje obširneje poročati.

— Zabavni klub v Radovljici je priredil v soboto, dne 16. t. m. veselico v „stari šoli“ v proslavo 150letnice rojstva Tomaža Antona Linhartarja — Radovljčana — ustanovitelja slovenske drame. Vpored je bil naslednji: slavnosten govor, predstava Linhartarjeve igre „Županova Micka“ ter po predstavi prosta zabava v prostorih „Zabavnega kluba“. Slavnostni govor, katerega je sestavil g. Valentin Žun, priobčimo na drugem mestu dobesedno. Igra „Županova Micka“ predstavljala se je v popolno zadovoljnost občinstva. Pri igri ste razven radovljiških spretnih igralcev iz prijaznosti sodelovali gospici Peternelovi, hčerki blejskega g. župana in gospica Vovkova

z Bleda. — Vsi igralci rešili so svojo nalogo izborno. Naj bode tem potom še enkrat izrečena iskrena zahvala imenovanim gospicam, kakor tudi gg. igralcem za njihov trud in požrtvovalnost. Zeleti bi bilo, da bi se v Radovljici prirejale večkrat take predstave, katerih smo v Radovljici toliko pogrešali!

Jožef Pavlin, Skulptura šolarja s spomenika Josipini Hočevarjevi, 1908. Arhiv avtorja.

Vest o dobro obiskanem občnem zboru Slovenskega pevskega in bralnega društva Triglav je bila objavljena 3. 2. 1900 v kranjskem liberalnem listu Gorenjec.

100 letnica rojstva Antona Linhartarja 1905-2005

Poročilo o proslavi 150. obletnice rojstva Antona Tomaža Linhartarja, ki so jo organizirali člani bralnega društva Zabavni klub iz Radovljice, je bilo 23. 12. 1905 objavljeno v časopisu Gorenjec.

Podobar Jožef Pavlin (1875-1914) za radovljiško mesto ni pomemben le kot soavtor vodnjaka – spomenika Josipini Hočevarjevi, temveč tudi kot prvi doslej znani radovljiški knjižničar. Na fotografiji, posneti 12. 7. 1906, ob novi maši brata Jerneja, stoji drugi z leve. V prvi vrsti levo sedi Pavlinova žena Marija, roj. Muhovec, s hčerko Marijo (v materinem naročju) in sinom Janezom, ob njih pa sedita Pavlinova mati in novomašnik Jernej Pavlin. Fotografijo hrani Metod Pavlin iz Nakla.

Politična nesoglasja, ki so pretresala slovensko družbo na začetku 20. stoletja, niso prizanesla Slovenskemu pevskega in bralnemu društvu Triglav. Zaostrila so se nasprotja med liberalci in socialnimi demokrati, ki so imeli podporo med delavskim članstvom iz Lesc, Predtrga in Otoka. Majhna socialnodemokratska skupina ni zmogla toliko finančnih sredstev in politične moči, da bi lahko tekmovala z močnejšimi liberalci, zato je njena dejavnost kmalu ugasnila. Večji del liberalno usmerjenega članstva je pod vodstvom dr. Vilfana izstopil iz Pevskega in bralnega društva Triglav in leta 1902 ustanovil Zabavni klub v Radovljici. Med odborniki kluba sta bila tudi pisca prispevkov o zgodovini Radovljice in okolice Michelangelo Zois in dr. Rudolf Andrejka. Zabavni klub je bil do svoje prostovoljne razpustitve leta 1908 edino bralno društvo na Kranjskem, v katerega so bili poleg Slovencev včlanjeni tudi nekateri Nemci iz Radovljice. Društvo je organiziralo izlete, predavanja, veselice in različne prireditve, ki so jih do leta 1906 večinoma pripravljali v Hirschmannovi gostilni (stala je na mestu, kjer so po 2. svetovni vojni zgradili tovarno Almira), nato pa v novozgrajenem salonu gostilničarja Rudolfa Kunstlja.

Člani društva zabavni klub v Radovljici so imeli 17. decembra 1904 občni zbor, na katerem so izvolili načelnika in šest odbornikov. Načelnik je postal radovljiški župan in odvetnik dr. Janko Vilfan, v odbor društva pa so bili izvoljeni: Fran Čebulj, Oton Homan, Karel Matajc, Rajko Mlejnik, Henrik Peternel in Valentin Žun. Odbornik Valentin Žun se je že naslednje leto izkazal kot organizator odmevne prireditve ob 150. obletnici rojstva Antona Tomaža Linhartarja, ki so jo člani Zabavnega kluba 16. decembra 1905 pripravili v stari šoli (danes Cesta svobode št. 13).

100 letnica rojstva Antona Linhartarja 1905-2005

Radovljiški župan, pobudnik ustanovitve radovljiške podružnice Slovenskega planinskega društva in predsednik obeh najpomembnejših bralnih društev dr. Janko Vilfan. Arhiv PD Radovljica.

Katoliški krogi pod vodstvom dr. Janeza Evangelista Kreka so leta 1897 kot prvo na Gorenjskem ustanovili Delavsko katoliško prosvetno društvo v Kropi, ki mu je maja 1898 sledilo sorodno Izobraževalno, bralno in pevsko društvo v Kamni Gorici. Katoliška izobraževalna društva so na radovljiškem območju ustanovljali predvsem v prvem desetletju 20. stoletja: leta 1900 na Dobravi pri Kropi in v Kamni Gorici, 1901 v Radovljici, 1907 v Mošnjah, 1908 na Brezjah in v Ljubnem, 1909 v Podnartu in 1910 v Begunjah. Omenjena društva so postopoma začela postavljati ljudske ali prosvetne domove, v katerih so imela tudi svoje knjižnice. Le-te so izšle iz že obstoječih župnijskih knjižnic, ki so pospešeno pridobivale novo knjižno gradivo in opremo.

V Radovljici in na Bledu je delovala tudi šolska narodnoobrambna organizacija Družba sv. Cirila in Metoda. Blejska podružnica je bila znana po odličnem pevskega zboru, ki ga je vodil pevovodja Franc Rus, v okviru radovljiške podružnice pa je deloval znameniti "Pipčarski klub". Leta 1902 so člani Družbe sv. Cirila in Metoda ustanovili bralno društvo na Selu pri Bledu, leta 1906 pa bralno društvo na Zgoši pri Begunjah.

Ustanovitev javne ljudske knjižnice v Radovljici

V okviru Slovenskega pevskega in bralnega društva Triglav je vsaj od leta 1900 organizirano delovala društvena knjižnica, ki je sčasoma prerasla v prvo javno ljudsko knjižnico v Radovljici. Po zaostritvi nasprotij med liberalci in socialnimi demokrati so radovljiški liberalci leta 1902 izstopili iz Pevskega in bralnega društva Triglav in ustanovili svoje društvo Zabavni klub. Socialdemokratsko usmerjeni člani Triglava so na občnem zboru, ki so ga pripravili v začetku leta 1902, za predsednika društva izvolili Ivana Šlibarja. V nedeljo, 4. oktobra 1903, je bil ponovno sklican občni zbor, na katerem so volili nove odbornike in predsednika društva. Za novega predsednika je bil izvoljen Franc Štiglic, njegov namestnik je postal Ivan Prešeren, tajnik Valentin Vrlinšek in blagajnik Pavel Kristan. Prejšnji predsednik Ivan Šlibar je na mestu knjižničarja zamenjal Jožefa Pavlina, za namestnika knjižničarja pa je bil imenovan Franc Nosan.

Novo, socialdemokratsko usmerjeno vodstvo Slovenskega pevskega in bralnega društva Triglav si je prizadevalo, da bi delavci, ki so večinoma prihajali iz okolice Radovljice, vztrajali v društvu in ga tudi finančno podpirali. Ker Radovljica v tistem času ni imela primerne dvorane za prireditve, so člani društva Triglav svoje prireditve pripravljali v gostilnah in restavracijah. Tako so 31. decembra 1904 v prostorih hotela Bastl pripravili silvestrovanje s kulturnim programom. Uprizorili so veseloigri *Plavaj ali utoni* in *Vaški skopuh*, nato pa je »slavni radovljiški orkester na lok« zaigral za ples. Čisti dohodek od silvestrovanja so namenili za društveno knjižnico. Prizadevna dejavnost članov in podpornikov bralnega društva Triglav in denarni prispevki, ki so jih pridobili s prireditvami in darovi, so postopoma omogočili nov, prelomen korak v razvoju knjižničarske dejavnosti na radovljiškem območju.

Javna ljudska knjižnica se je ravnokar ustanovila v Radovljici za sodni okraj radovljiški. Svoje prostore ima v občinski pisarni. Uraduje vsako soboto od 11.—12. ure in vsako nedeljo od 9.—10. ure. Da se knjižnica spopolni v vsakem oziru, se tem potom prosijo vsi oni p. i. rodoljubi, ki lahko utrpe kako boljše knjigo, da jo pošljejo »javni ljudski knjižnici«. — Hvaležni jim bodo vse bralke in bralci te knjižnice.

Novico o ustanovitvi javne ljudske knjižnice v Radovljici je 15. 9. 1906 prvi objavil časopis Gorenjec.

— »Javna ljudska knjižnica« v Radovljici napreduje. Vpisalo se je že mnogo odjemalcev. Upamo, da jih pristopi še več. Ponovno vabimo vse prijatelje in prijateljice lepega in zdravega čtiva k pristopu. Domo-ljube širom Kranjske pa prosimo, darujte nam kako knjigo!

Poročevalec časopisa Gorenjec je 24. 11. 1906 poročal o dobrem napredovanju javne ljudske knjižnice v Radovljici.

— Javna ljudska knjižnica izvrstno napreduje. Vsak teden se razposodi do 70 knjig. Posebno nas veseli, da knjige prav pridno prebirajo tudi kmetijski ljudje iz bližnje in daljne okolice. Kakor se čuje, se misli poleti napraviti veselico v velikem obsegu v korist tega veličastnega kulturnega podjetja.

— Vodovod. Poljedelsko ministrstvo je podpisalo dogovor, ki so ga sklenile radovljiška, leska in begunjska občina za gradbo vodovoda.

Poročilo o izvrstnem napredovanju javne ljudske knjižnice v Radovljici je bilo objavljeno hkrati z veselo vestjo o podpisu dogovora o gradnji radovljiškega vodovoda. Gorenjec, 16. 3. 1907.

— Javna ljudska knjižnica v Radovljici je pričela svoje delovanje. Uradovanje, t. j. izposojevanje knjig se vrši vsako soboto od 8. do 9. ure dopoldne in vsako nedeljo od 1. do 2. ure popoldne. Svoje prostore ima v občinski pisarni v Gradu. Ker je »knjižnica« naročila ravno sedaj mnogo zanimivih in koristnih knjig, vabimo vse prijatelje zdravega berila, da seže po njem. Ravno-tako pa prosimo vse rodoljube širom slovenskega ozemlja, da nam blagovolje pošlato kako boljše slovensko knjigo, ki jo lahko utrpe. Ko se knjižnica dovolj okrepi, razširila bo svoj delokrog tudi na — Koroško.

Dne 20. 10. 1906 je časopis Gorenjec takole poročal o delovanju, novem odpiralnem času in smelih načrtih javne ljudske knjižnice v Radovljici.

računi za l. 1905, ki so se našli v najlepšem redu, se odobre. — Javni ljudski knjižnici v Radovljici se dovoli podpora v znesku 40 K. — Zupanstvu se naroči, da prosi železniško

Novoustanovljeni javni ljudski knjižnici je radovljiški občinski odbor na svoji seji 4. 12. 1906 odobril 40 kron denarne podpore. Gorenjec, 7. 12. 1906.

Radovljiški diletantje priredijo v četrtek, dne 15. avgusta, veselico z narodno igro »Rokovnjači« v prid radovljiške ljudske knjižnice. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Radovljiški amaterski igralci so 15. avgusta 1907 v prid javne ljudske knjižnice pripravili veselico s predstavo Rokovnjači. Gorenjec, 10. 8. 1907.

Dolgoletni knjižničar v radovljiški javni ljudski knjižnici je bil učitelj, pisec in organizator šolstva Ivan Šega (1871-1936). Arhiv PD Radovljica.

Iz Radovljice. »Slovensko pevskega in bralnega društva Triglav« vabi na vinski trgatve, katere se vrši v nedeljo ob sedmih zvečer v gostilni »pri Basteljni«. Da bo dovolj zabave in smeha, za to bodo poskrbeli viničarji in viničarice v gorenjski narodni noši; tudi župan, stara korenina in njegov nočni čuvaj ne bosta zaostala. Torej jutri v nedeljo vsi na vinski trgatve k Basteljni! — Minulo nedeljo se je vršil redni občni zbor Slovenskega pevskega in bralnega društva Triglav. V odbor so bili izvoljeni naslednji gospodje, in sicer: predsednikom Franc Štiglic, njega namestnikom Ivan Prešeren, tajnikom Valentin Vrlinšek, blagajnikom Pavel Kristan, knjižničarjem Ivan Šlibar, namestnikom Franc Nosan, odbornikom: Franc Boštic, Ivan Kristan in Vekoslav Vengar, revizorjem pa Anton Debelak. Novi odbor je sklenil, da bo naročil časopise vseh vrst, da bo vsakomur ustrezno bodisi te ali one politične stranke.

Vabilo na veselico in poročilo o občnem zboru Slovenskega pevskega in bralnega društva Triglav sta bili 10. 10. 1903 objavljena v časopisu Gorenjec.

dobrodelne namene. Gasilnim društvom v radovljiškem okraju se je izplačalo 360 K podpore, solskemu vrtu na Breznici 30 K, vodovodnemu odseku v Radovljici 500 K, pogorelcem v Ratečah 200 K, dijaški kuhinji v Kranju 50 K, slovenski soli v St. Jakobu v Rožni dolini 100 K, ljudski knjižnici v Radovljici 30 K, obrtni zadrugi na Bledu za razstavo vajenskih del 50 K. Rezervni zaklad

Časopis Gorenjec je 26. 5. 1906 poročal o donacijah Posojilnice v Radovljici, ki je bodoči radovljiški knjižnici namenila 30 kron denarne podpore.

— Veselico priredi slov. bralno in pevske društvo »Triglav« v Radovljici na Silvestrov večer, 31. decembra 1904 v prostorih hotela Bastl v Radovljici. Vspored: Igrokaz »Plavaj ali utoni«. Igrokaz »Vaški skopuh«. Prosta zabava in ples. Godbo preskrbi slavni orkester na lok v Radovljici. Vstopnina; Sedeži I. vrste 1 krono. Sedeži II. vrste 60 vin. Stojišča 30 vin. Čisti dohodek je namenjen za društveno knjižnico. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Začetek ob pol 8. uri zvečer. K mnogobrojni udeležbi najljubneje vabi odbor.

Članek, objavljen v Gorenjcu 24. 12. 1904, je vabil na silvestrovanje, ki so ga v prostorih hotela Bastl pripravili člani Pevskega in bralnega društva Triglav. Čisti dohodek od prireditve so namenili za društveno knjižnico.

predloži bilanco za l. 1905. — Sklene se, da se za shrambo knjig ljudske knjižnice, ki se ima ustanoviti, prepusti prostor v občinski pisarni, kjer se bodo tudi oddajale knjige. — Sklepa se o stavbeniki zadevi restavraterja g. Hudovernika, kakor tudi o

V priprave na ustanovitev javne ljudske knjižnice so se vključile tudi občinske oblasti, kar dokazuje dovoljenje radovljiškega občinskega odbora, da se za potrebe knjižnice prepusti prostor v občinski pisarni. Gorenjec, 9. 6. 1906.

Priprave na ustanovitev javne ljudske knjižnice v Radovljici so potekale skozi vse leto 1906. Radovljiška posojilnica je bodoči knjižnici namenila 30 kron denarne podpore, občinske oblasti pa so za potrebe javne knjižnice poleg finančne podpore namenile tudi prostor v občinski pisarni v radovljiški graščini. Dne 15. septembra 1906 je liberalni list *Gorenjec*, ki so ga izdajali v Kranju, slovesno objavil: »Javna ljudska knjižnica se je ravnokar ustanovila v Radovljici za sodni okraj radovljiški.« Knjižnica je bila odprta dvakrat tedensko: v soboto, od 11. do 12. ure, in v nedeljo, od 9. do 10. ure dopoldne. Radovljiški knjižničarji so naprošali »domoljube širom slovenskega ozemlja«, naj jim darujejo kakšno knjigo. S knjižnico so imeli ambiciozne načrte – takoj, ko bi se dovolj okrepila, so imeli namen razširiti njeno delovanje tudi na Koroško. Javna ljudska knjižnica za radovljiški sodni okraj je lepo napredovala in dopisnik lista *Gorenjec* je marca 1907 poročal, da se v knjižnici vsak teden izposodi do 70 knjig, in izrazil veselje, ker »knjige prav pridno prebirajo tudi kmetijski ljudje iz bližnje in daljnje okolice.« Kljub začetnemu navdušenju in očitnemu napredku se je knjižnica vseskozi otepala s pomanjkanjem materialnih sredstev za vzdrževanje in nakup knjižnega gradiva in opreme. Slovenska matica je knjižnici podarila knjige v vrednosti več kot 60 kron, pomagali so si tudi z ostalimi darovi in izkupičkom od prireditev radovljiških narodnih društev. Tako so 15. avgusta 1907 priredili veliko vrtno veselico, na kateri so uprizorili Jurčičevo igro *Rokovnjači*. Celoten izkupiček od omenjene veselice so namenili v korist knjižnice. V obdobju pred 1. svetovno vojno je delo knjižničarja opravljal nadučitelj, pisec in organizator šolstva Ivan Šega. V Radovljici, kjer je služboval v letih 1906-20, je bil predsednik okrajnega učiteljskega društva (1910) in član okrajnega šolskega sveta. Bil je četrti predsednik radovljiške podružnice Slovenskega planinskega društva (1912-14), v mestu je ustanovil tudi konzumno društvo.

Vhod v prostore Glasbene šole v radovljiški graščini. V prostorih, kjer so danes pisarne te ustanove, je od septembra 1906 delovala javna ljudska knjižnica za radovljiški sodni okraj. Foto: Ivan Pipan

V znamenju Sokolov, Orlov in 2. svetovne vojne

Pobudo na področju društvenih in družabnih dejavnosti sta že pred 1. svetovno vojno začeli prevzemati telovadni društvi Sokol in Orel. Ustanovni zbor radovljiškega Sokola je bil 23. februarja 1908 v gostilni "Kunstelj". Za starosta je bil izvoljen odvetnik, župan in deželnozborski poslanec dr. Janko Vilfan, društvo pa je že kmalu po ustanovitvi štelo 130 članov. Liberalno usmerjenim Sokolom je nemudoma sledila katoliška stran in na pobudo župnika in dekana Janeza Novaka še isto leto ustanovila telovadni odsek društva Orel. Poglavitne dejavnosti obeh društev so bile telovadba, organiziranje izletov, obiski sorodnih društev in sodelovanje na društvenih prireditvah. Prvo odmevnejše dejanje radovljiških sokolov je bila prireditev ob razvitju društvenega prapora 10. in 11. julija 1909. Zbrali so se telovadci in zastopniki iz skoraj vseh slovenskih sokolskih društev, sokoli iz Trsta, Gorice in Prvačine ter predstavniki hrvaških in čeških sokolskih društev skupaj okoli 500 sokolov. Radovljiški sokoli so postali dejavnejši po letu 1918 in so postopoma prevzeli pobudo na področju društvenega in družabnega življenja v Radovljici in okolici. Le-to je še posebej zaživelo po 2. oktobru 1921, ko so člani radovljiškega Sokola ob prisotnosti sokolov z vse Gorenjske in tudi iz Ljubljane slovesno odprli novi Sokolski dom. Pod vodstvom sposobnega gledališkega organizatorja in režiserja Jakoba Špicarja in ob predanem delu domačih zanesenjakov, še posebej Alojzije Horvat, se je gledališki odsek radovljiškega Sokola povzpел v sam vrh ljubiteljskih gledališč v Sloveniji. V obdobju 1919-33 so priredili 293 samostojnih predstav, pri čemer niso šteli enodejank, zaigranih ob raznih zabavnih večerih. Radovljiški sokoli so skrbeli tudi za branje in izobraževanje svojih članov in podpornikov. V Sokolskem domu so uredili manjšo knjižnico, ki jo je po navedbah g. Bojana Horvata vodila gledališka garderoberka in ljubiteljska igralka Olga Prinčičeva.

Radovljiška podružnica Sokola je bila ustanovljena v prostorih gostilne "Kunstelj". Arhiv avtorja.

Radovljiški orli niso imeli tako močne telovadne vrste kot sokoli, vendar so se že od vsega začetka vključevali v različna predavanja, ljudske igre in zabavne prireditve. Dekan Janez Novak je imel velike zasluge za izgradnjo Ljudskega doma, poslopja, v katerem ima danes svoje prostore Občina Radovljica. Od ljubljanske proštije je odkupil potrebno zemljo, vendar je dokončanje doma preprečila vojna. Dekan Novak ni obupal, večino manjkajočih sredstev je zbral iz svojih dohodkov in nadaljeval z gradnjo. Dom je bil v grobem zgrajen leta 1915, stavbo pa je po Novakovi smrti dokončal župnik Jakob Fatur. V Radovljici so poleg orlov delovale še naslednje kulturnoprosvetne organizacije: Prosvetno društvo, dramski, pevski in godbeni odsek, žensko društvo "Gospodinja" in društvo Krščanska šola. Vse naštet organizacije so leta 1927 v duhu Katoliške akcije združili v nekakšno Matico katoliških izvincerkvenih organizacij, ki je pod vodstvom odbora Matice prosvetnega društva delovala še v prvih letih 2. svetovne vojne. Radovljičanka Anica Zaletel se je spominjala, da je v pritličju Ljudskega doma delovala lepo urejena knjižnica, ki jo je po navedbah Anice Zaletelove sprva vodil učitelj Vilko Grundner, nato pa do 2. svetovne vojne organist Franc Mihelčič.

Poslopje nekdanjega Sokolskega doma v Radovljici. Danes so v njem telovadnica in prostori Športne zveze Radovljica. Foto: Ivan Pipan

Poslopje nekdanjega Ljudskega doma v Radovljici, v katerem ima danes svoje prostore Občina Radovljica. Foto: Ivan Pipan

Svojo knjižnico so imeli tudi učitelji, ki so poučevali v radovljiškem okraju. O učiteljski knjižnici zaenkrat ne vemo skoraj ničesar, na njen obstoj je opozorila šele nedavna najdba kovinskega pečatnika z napisom: UČITELJSKA KNJIŽNICA ZA RADOVLJIŠKI OKRAJ. V radovljiškem okraju so leta 1932 poleg okrajne učiteljske knjižnice delovale še naslednje knjižnice: 28 šolskih knjižnic za mladino, 3 javne knjižnice za odrasle v šoli, 2 javni knjižnici za odrasle izven šole, 20 knjižnic z učbeniki za revne učence, 18 učiteljskih strokovnih knjižnic v šolah in 33 društvenih knjižnic, skupaj torej 105 knjižnic. V okraju, ki je takrat obsegal ozemlje današnjih občin Radovljica, Bled, Bohinj, Žirovnica, Jesenice in Kranjska Gora, so prevladoval manjše šolske in društvene knjižnice, medtem ko mreža javnih (splošnoizobraževalnih) knjižnic v obdobju pred 2. svetovno vojno še ni bila razvita.

Risba odtisa pečata Učiteljske knjižnice za radovljiški okraj. Ovalni pečatnik premera 25 x 30 mm, namenjen pečenju v vosek, hrani Franc Potočnik iz Radovljice. Risba: Jure Sinobad

Zaenkrat še ni znano, kje in koliko časa je delovala Učiteljska knjižnica za radovljiški okraj. Svoje prostore je najverjetneje imela v stavbi na Gorenjski cesti 13 (prej Predmesto 76), v kateri je v letih 1904-1972 delovala radovljiška osnovna šola. Arhiv avtorja.

Poleti leta 1941 so tudi v Radovljici, na današnjem Linhartovem trgu gorele slovenske knjige. Slika je simbolična (nacistični požig knjig v Berlinu leta 1933).

Kapela sv. Križa na radovljiškem pokopališču, v kateri so knjige iz osebne knjižnice kaplana Jožeta Kunstla varno dočakale konec vojne. Arhiv avtorja.

Nemška okupacija je boleče zarezala v delovanje slovenskih kulturnih in prosvetnih društev. Slovenske knjige so bile prepovedane in poleti 1941 so jih Nemci javno požigali na osrednjem radovljiškem trgu. Le prisebna dejanja odločnih posameznikov so del slovenskih knjig rešila pred uničenjem. Junija 1941 so štirje mladi Radovljičani na pobudo Ivana Jauševca zbrali knjige iz osebne knjižnice kaplana Jožeta Kunstla, ki so ga Nemci izselili v Srbijo. V zavetju noči so njegove knjige prenesli na radovljiško pokopališče in jih skrili v stolpu kapele sv. Križa, kjer so varno dočakale konec vojne.

Začetki strokovne knjižničarske službe

Prva leta po 2. svetovni vojni so bila težka in nenaklonjena knjižnicam in knjižničarstvu. Delo knjižničarjev so v glavnem opravljali upokojeni uradniki, učitelji in učiteljice, na podeželju pa so njihovo vlogo prevzele kar razgledane gospodinje ali v najboljšem primeru vaški razumniki. Pri svoji dejavnosti, ki so jo opravljali prostovoljno, so morali premagovati številne težave, od katerih je bila najbolj boleča nerazumevanje krovnih organizacij za njihovo poslanstvo. V letih po vojni so knjižnice delovale v okviru kulturnih in prosvetnih društev, ki so podpirala predvsem gledališko, literarno in glasbeno dejavnost, ob obveznem pevskem zboru so marsikje imeli celo orkester. "Knjižnica" je bila v tistih časih navadno omara s knjigami, ki je v najboljšem primeru stala nekje v kotu pisarne, največkrat pa v kakšni podstrešni sobici ali kar na hodniku. Dohodki so bili skromni in naj so jih knjižničarji še tako varčno obračali, jih ni bilo dovolj niti za pokrivanje osnovnih potreb, kaj šele za izpolnjevanje vse večjih želja uporabnikov. Novih knjig je bilo premalo, težave s prostorom so ostajale nerešene in vse bolj očitna je postajala potreba po organizirani knjižnični dejavnosti in vzpostavitvi strokovne knjižničarske službe.

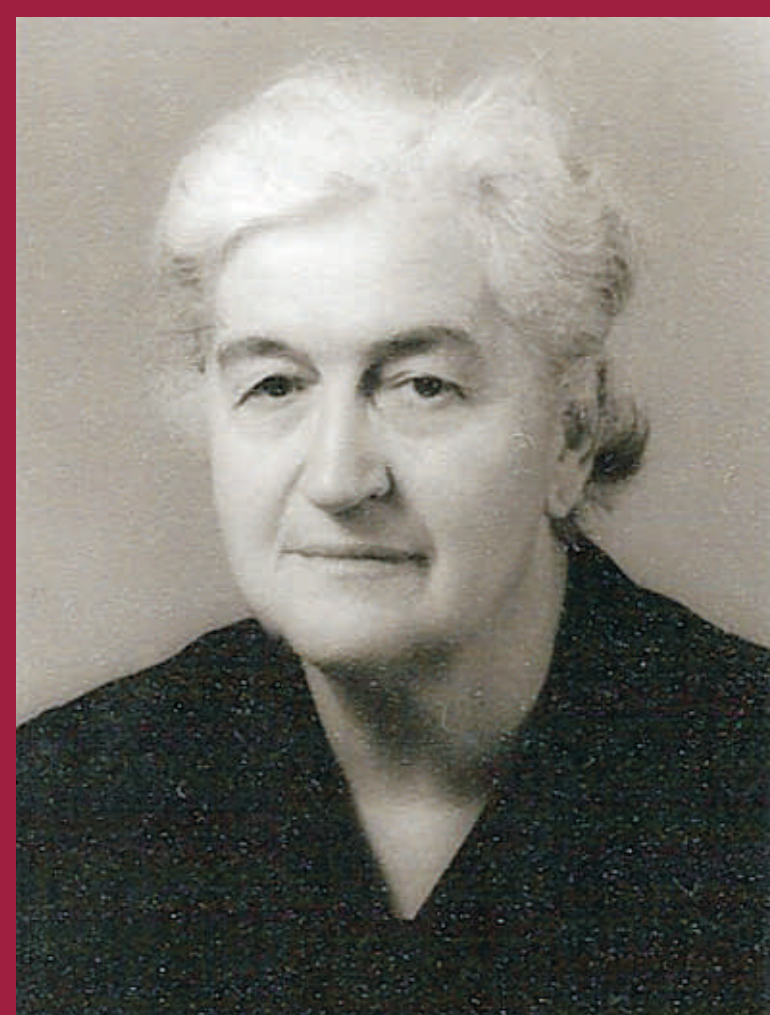
Takoj po vojni je imela radovljiška knjižnica svoje prostore v izpraznjenem trgovskem lokalu Ivana Resmana (danes Gorenjska cesta št. 10). Arhiv avtorja.

Svoje začasno domovanje je radovljiška mestna knjižnica imela tudi v Černetovi hiši (danes Linhartov trg št. 12). Arhiv avtorja.

Pojem požrtvovalne knjižničarke iz povojnega obdobja je bila Alojzija Horvat, ki jo je večina Radovljičanov poznala kot Hrvatovo mamó oziroma gospo Horvatovo. V obdobju med obema vojnama je bila skupaj z gledališkim organizatorjem in režiserjem Jakobom Špicarjem gonilna sila gledališke sekcije radovljiškega sokolskega društva. Vzgojila je številne amaterske igralce, ki so z njo ali pod njenim vodstvom nastopali v mnogih odmevnih gledaliških predstavah. Alojzija Horvat je radovljiško knjižnico prevzela leta 1957, ko je ta še sodila pod okrilje Prosvetnega društva A. T. Linhart. Ohranil se je podatek, da je v omenjenem letu izposodila 5.292 knjig. Vse do leta 1979, ko se je upokojila, se je Horvatova gospa najraje posvečala delu z obiskovalci, s katerimi je ob knjigah ohranjala prejšnja in sklepala nova prijateljstva. Njena naslednica Rezka Šubic Pleničar se je spominjala, da je bilo še posebej nalezljivo njeno navdušenje nad vsem lepim, zlasti nad najlepšim poklicem na svetu, knjižničarskim.

Radovljiška knjižničarka Alojzija Horvat, okoli 1970. Fotodokumentacija družine Horvat.

Včasih se zgodi, da za nekatere ustanove ljudje na pristojnih mestih ne najdejo prave cene in odnosa; seveda so potem take kulturne institucije odvisne od dejavnosti in volje posameznika. O tem sem razmišljal, ko sem se vzpenjal po stopnicah stare radovljiške graščine in iskral puščico, ki bi mi pokazala pot do sobe, kjer domuje knjižnica. Tamkaj sem našel knjižničarko Lejzko Horvatovo, s katero sva se domenila za kratek pomenek o stanju in problematiki knjižnice v Radovljici. Takoj sem napeljal razgovor na njeno delo ter jo vprašal, kaj pomeni kup knjig, ki jih ima na mizi. »Te knjige so tukaj zato, da si jih bralec ogleda in izbere,« mi je pojasnila. »No, saj,« sem pomislil. »Po vseh knjižnicah imajo navado najbolj brane knjige pustiti na ogled obiskovalcem.« Medtem ko sem se razgledoval po temnem prostoru, sem povprašal: »Kako dolgo ste že knjižničarka?« »Dobro leto, od februarja 1957.« Potem je nadaljevala. »Knjižnica sedi v delovno področje Prosvetnega društva A. T. Linhart. Ustanovljena je bila 1946. leta. Od ustanovitve je večkrat menjala prostore, že tu v graščini dvakrat.« Prelistala je neke papirje in nadaljevala: »Sedaj imamo 2467 knjig. V začetku leta 1958 je bilo vpisanih 642 bralcev, od teh se jih je namo leta 1957 vpisalo 128, januarja in februarja letos pa se jih je prijavilo še 58, tako da je trenutno vpisanih članov 700.« Videl sem, da si prizadeva v nekem redu nanzirati podatke, zato sem jo pustil, da je sproščeno pripovedovala. »Mladinskih knjig je 564, kar je odlično premerje glede na to, da je bralska vna naša mladine velika. In še to: imamo samo knjige v slovenščini, zelo pogrešno dela v srbohrvatskem jeziku, kajti v poletnih mesecih obišče Radovljico mnogo letovišarjev s srbohrvatskega jezikovnega področja. Lani so se čudili trem neprijetnim značilnostim naše knjižnice: kako da nimamo hrvatskih knjig, da nimamo čitalnice in kako, da imamo knjižnico na tako skritem prostoru? Za domače obiskovalce še gre, ker poznajo razmere.« »Kako to, da ne nabavite knjig?« Vzroke za to sem sicer

Izrez iz članka Franceta Vurnika *Z obiska v radovljiški knjižnici*, ki je bil 18. 4. 1958 objavljen v časopisu *Glas Gorenjske*.

Značilen lik prizadevne vaše knjižničarke iz povojnih let je bila učiteljica Miroslava Povhova, ki je že pred 2. svetovno vojno poučevala v takratni štirirazredni osnovni šoli v Lescah. Med vojno sta se s sodelavko Zofijo Vivodovo zaradi gestapovskih groženj umaknili v Ljubljano in se takoj po osvoboditvi vrnili v Lesce. Več mesecev sta trdo delali, da sta uredili vse potrebno za normalno šolsko delo in po njuni zaslugi so jeseni 1945 tudi v leški osnovni šoli lahko pričeli s poukom. Učiteljica Mira Povhova je že leta 1946 na šolskem hodniku zbirala ostanke nekdanje knjižnice, jih dopolnjevala z darovi svojih znancev in postala leška knjižničarka. Knjige za knjižnico SKUD Jože Podobnik (pozneje Svoboda Lesce) je pridobivala na različne načine. Tako je vsakič, ko je obiskala svojo sestro učiteljico v Ljubljani, stopila tudi v antikvariat in pridobila kakšno novo knjigo za "svojo" knjižnico. Priljubljena učiteljica in knjižničarka je marca 1959 umrla, njeno delo pa sta nadaljevali nekdanji učenki Rezka Slak (poročena Šubic Pleničar) in Tončka Ropret (poročena Žbontar).

Učiteljica in knjižničarka Miroslava Povh, okoli 1950. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

Leta 1931 je bila zgrajena nova osnovna šola v Lescah. V njej je po 2. svetovni vojni domovala leška knjižnica. Vir: Osnovna šola v Lescah nekoč in danes (1992).

V Radovljici je po vojni kulturno dejavnost vodil Mestni prosvetni svet, ki mu je prvi predsedoval Vinko Magister. Dne 28. januarja 1946 so na zboru volilcev sprejeli sklep o ustanovitvi mestne knjižnice in zaprosili vse, ki so imeli javne knjige (tako so tedaj označevali lastnino nekdanjih javnih ljudskih knjižnic), naj jih vrnejo. Novoustanovljeni mestni knjižnici so prve prostore namenili v izpraznjenem trgovskem lokalu Ivana Resmana (danes Gorenjska cesta št. 10), nato pa se je preselila v Černetovo hišo (danes Linhartov trg št. 12). Največji problem kulturne dejavnosti v mestu je v tistem času pomenila zasedba objektov, namenjenih kulturi. Leta 1947 je MLO Radovljica predal Ljudski dom vojski, zato se je vsa kulturna dejavnost v mestu odvijala v nekdanjem Sokolskem domu, ki so ga preimenovali v Fizikulturni dom. Tam je svoje prostore za nekaj časa dobila tudi mestna knjižnica, ki so jo nato preselili v drugo nadstropje radovljiške graščine. V prvih letih po vojni sta za radovljiško knjižnico skrbela najprej Pavlina Tanko, nato pa Ivan Jauševc.

Ivan Jauševc, okoli 1952. Med vojno je dal pobudo za rešitev knjižnice kaplana Kunstla, v letih po vojni pa je skrbel za mestno knjižnico. Fotodokumentacija družine Jauševc.

Iz Fizikulturnega (prej Sokolskega) doma so mestno knjižnico preselili v radovljiško graščino. Arhiv avtorja.

Organizirana knjižnična dejavnost se je na Gorenjskem začela razvijati sredi petdesetih let 20. stoletja, ko se je z njo začel strokovno ukvarjati Ludvik Erjavec iz Kranja. Po poklicu je bil železniški uradnik in se je s knjižničarstvom verjetno seznanil šele v srednjih letih. Pri svojem delu je uspel združiti na novo pridobljeno knjižničarsko znanje z organizacijskimi izkušnjami, ki jih je pridobil v svojem prejšnjem poklicu. Ludvik Erjavec je bil prvi, ki je gorenjskim knjižničarjem nakazal potrebo po območnem povezovanju ljudskih knjižnic. Radovljiška mestna knjižnica se je leta 1959 preimenovala v občinsko ljudsko knjižnico. Odprta je bila dvakrat tedensko, obiskalo pa jo je od 80 do 100 bralcev na teden. Čez dve leti je bil sprejet novi zakon o knjižničarstvu (1961), ki je tudi formalno omogočil vzpostavitev občinske knjižnične mreže.

Matičnost in nastanek knjižnične mreže

Občina Radovljica je imela do leta 1961 knjižnico v vsaki krajevni skupnosti. Ko je bil omenjenega leta sprejet novi zakon o knjižničarstvu, je Ludvik Erjavec priporočil vključitev vseh knjižnic v občinsko knjižnično mrežo, ki jo je vodila upravnica radovljiške občinske knjižnice Alojzija Horvat z upravnim odborom, katerega predsednik je bil Ivan Vodopivec. Upravnica in predsednik knjižničnega sveta sta skicala vaše knjižničarje in predstavnike prosvetnih društev, s katerimi so se dogovorili za nov način dela, ki je omogočil boljšo povezanost znotraj stroke. Ko sta se po upravni reformi leta 1962 občini Radovljica pridružili še občini Bled in Bohinj, je bilo ljudskih knjižnic kar 20. Kljub začetnim pomislekom in nezaupanju je nova povezava uspešno zaživela, a spremembam še ni hotelo biti konca. V slovenskem knjižničarstvu se je uveljavil nov način izposoje gradiva: prosti pristop. Pregrade med knjižničarji in uporabniki so padle – ljudje naj knjige vidijo, dosežejo in sami izberejo. Čeprav je bila tudi ideja o prostem pristopu sprva sprejeta z veliko mero dvoma in nezaupanja, so tedanji knjižničarji kmalu ugotovili, da bralci gradiva niso vsak dan popolnoma premešali, uničevali ali si ga množično prisvajali. Občinska ljudska knjižnica v Radovljici je 7. januarja 1964 z novo dolžnostjo dobila tudi novo ime: postala je Matična knjižnica Radovljica. Naloge knjižničarjev so postajale vse zahtevnejše in kmalu je postalo jasno, da jih prostovoljci ne zmorejo več. Junija 1964 je knjižnica dobila prvo redno zaposleno knjižničarko, Rezko Slak, ki se je najprej usposabljala v enoletni knjižničarski šoli pri Narodni in univerzitetni knjižnici, nato pa na Pedagoški akademiji v Ljubljani, kjer so s šolskim letom 1964/65 uvedli študij knjižničarstva.

Rezka Slak (poročena Šubic Pleničar), okoli 1968. Fotodokumentacija družine Šubic Pleničar.

Mreža splošnih knjižnic v radovljiški občini leta 1964. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

Matična knjižnica v Radovljici je imela v šestdesetih letih 20. stoletja svoje prostore v poznejši Linhartovi sobi v prvem nadstropju radovljiške graščine. Leta 1964 so bile v knjižnici zaposlene tri knjižničarke: poleg redno zaposlene Rezke Slak, sta bili pogodbeno zaposleni še upravnica Alojzija Horvat in sodelavka Metka Horvat. Najprej so se lotile urejanja matične zaloge po sistemu UDK, ki ga je zahtevala ureditev gradiva v prostem pristopu. Zalogo so temeljito prečistile, popisale nekaj nad 6.000 enot v nove inventarne knjige, sestavile imenski in naslovni katalog ter enako obdelale še okoli 3.000 izvodov fonda potujoče knjižnice. Kmalu so se podale tudi na teren, kjer so najprej uredile knjižnice v Lescah, Gorjah, na Dobravi in Bohinjski Beli. Prizadevne radovljiške knjižničarke so že v prvih letih skupnega delovanja celostno uresničile naloge matičnosti. Uvedle so skupno nabavo knjižničnega gradiva in zavzeto skrbele za potujočo knjižnico, da bi si z njo knjižničarji po vaseh kar najbolj pomagali. Pošiljanje kolekcij v kovčkih iz kraja v kraj se ni uveljavilo, pač pa so vaški knjižničarji vse bolj pogosto prihajali v matično knjižnico po knjige, ki so jih izbrali upoštevajoč želje in naročila svojih bralcev. 8. februarja 1966 je bila za upravnico knjižnice imenovana Rezka Slak. V matični knjižnici so pričeli z nagrajevanjem knjižničarjev na terenu, ki je postopoma prešlo v pogodbeno, honorarno zaposlitev. Tako ravnanje je bilo v strokovnem pogledu sicer dobro, v finančnem pa kar preveč obremenjujoče. Razmere za delo so bile za današnje čase neverjetno skromne in priklop telefona v matični hiši leta 1968 je bil pravo razkošje. Varčevalo se je na vseh področjih, tudi pri papirju – knjižni listek so zavrgli šele, ko je bil popisano do zadnje vrstice ali popolnoma zguljen od brisanja prejšnjih vpisov. Tudi skrb za knjige, ki takrat niso izhajale prav pogosto in so jih težko kupovali, je bila izjemna. Oborožene z znanjem knjigoveškega mojstra Škerla, tapetniškim nožem, šiviljskimi škarjami, lončkom kleja in nekaj kosi kamnoseških odpadkov namesto stiskalnice so radovljiške knjižničarke osnovale svoj "mini oddelek za varovanje knjižničnega gradiva", ki je vzorno deloval vse do konca leta 1999, ko se je upokojila knjižničarka Metka Horvat.

Občinska ljudska knjižnica Radovljica je 7. 1. 1964 postala Matična knjižnica Radovljica. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Tak je bil videti "mini oddelek za varovanje knjižničnega gradiva", ki je deloval v matični knjižnici. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

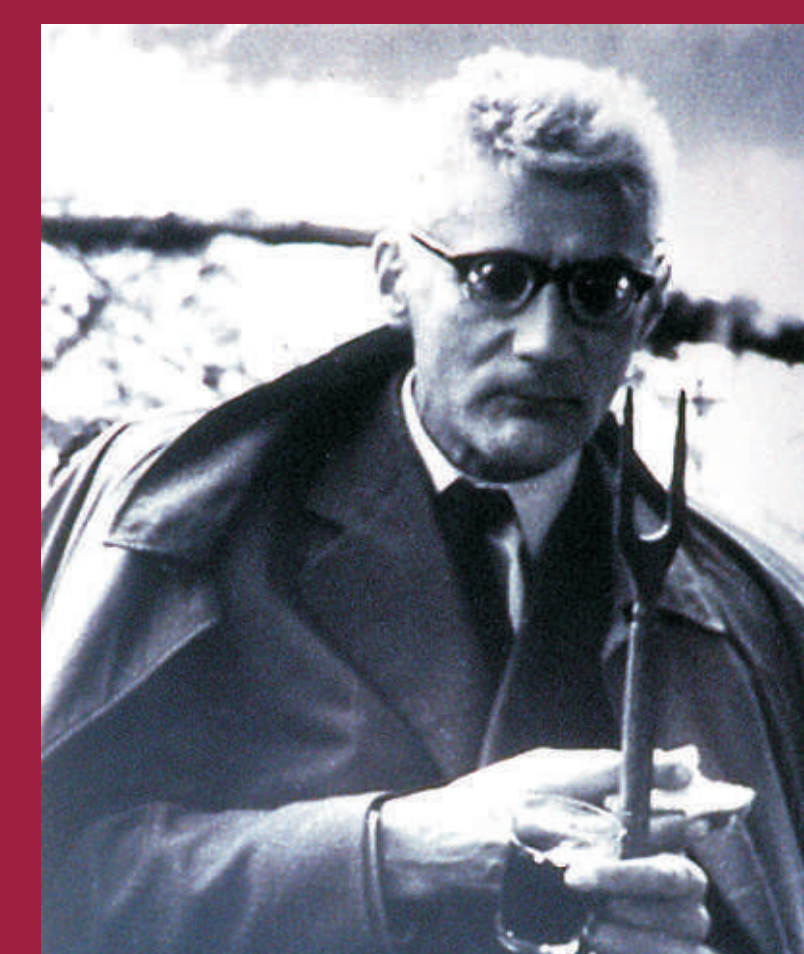

Knjižničarka Metka Horvat je več kot 30 let skrbelo za varovanje knjižničnega gradiva. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Knjižničarke, zaposlene v matični knjižnici, so skrbele za stike z bralci in knjižničarji na terenu. Samodejno je vzniknila dodatna dejavnost: organizirani obiski kulturnih prireditev za bralce in zaposlene. Skupaj z vaškimi knjižničarji in člani knjižničnega sveta so "matične" knjižničarke postopoma, a vztrajno uveljavljale težnje po izboljšanju nezavidljivih pogojev za delo. Pogosto so se posvetovale s knjižničarskimi strokovnjaki republiške matične službe in leta 1968 v Radovljici organizirale redno strokovno posvetovanje Društva bibliotekarjev Slovenije. V tistem času je bil vodilni strokovnjak za obdelavo knjižničnega gradiva Pavle Kalan. V Radovljici rojeni bibliotekar je v slovenske knjižnice uvedel sodoben način dela, predvsem na področju katalogizacije in delno v klasifikacijo. O njegovem prispevku k razvoju knjižničarstva na Slovenskem največ pove dejstvo, da slovenski knjižničarji za najboljše dosežke v svoji stroki podeljujejo nagrado Kalanovega sklada.

V šestdesetih letih 20. stoletja je imela radovljiška knjižnica svoje prostore v 1. nadstropju radovljiške graščine, v poznejši Linhartovi sobi. Arhiv avtorja.

V Radovljici je bil rojen bibliotekar in strokovnjak za obdelavo knjižničnega gradiva Pavle Kalan (1900-1974). Fotodokumentacija NUK.

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Begunje					2.055	2.633	2.778	3.255	2.604	2.334
Bled					12.165	13.810	12.961	12.979	13.230	13.882
Boh. Bela						172	469	173	65	
Boh. Bistrica					1.618	1.363	1.690	1.608	1.253	1.042
Brezje					1.096	881	602	676	486	218
Dobrava							462	212	171	108
Gorje					897	898	1.001	1.306	2.030	1.609
Gorjuše					539	569	541	484	436	347
Kamna Gorica					259	222	575	683	421	400
Kropa					1.830	1.912	2.127	1.353	1.323	1.588
Lancovo					54	182	275	222	27	
Lesce					8.085	8.202	9.318	9.919	10.217	9.260
Ljubno					966	675	1.114	966	672	1.050
Mošnje					30	34	341	662	404	375
Podnart					1.856	1.525	1.305	1.430	1.396	956
Ribno					383	568	481	319	57	
Srednja vas					631	946	1.364	1.032	907	911
Stara Fužina					565	847	1.102	1.193	1.050	1.008
					349	264	317	264	258	161
Radovljica					14.659	17.017	17.902	18.150	17.848	16.578
					48.037	52.720	56.725	56.886	54.855	51.827

Pregled izposoje od uvedbe knjižnične mreže do konca šestdesetih let 20. stoletja. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

Iz kraja v kraj, od knjižnice do knjižnice

V sedemdesetih letih 20. stoletja je bila knjižnična mreža utrjena. Radovljiško knjižnico so januarja 1972 iz graščine preselili na Gorenjsko cesto 27, v prostore nekdanje restavracije "Triglav", in jo iz Matične knjižnice Radovljica preimenovali v Knjižnico Antona Tomaža Linharta Radovljica. Zaradi različnih okoliščin so svoja vrata začasno zaprle vaške knjižnice na Brezjah (1976-83), Bohinjski Beli (1969-92), Dobravi (1970-74), Lancovem (1969-82) in v Stari Fužini (1977-83). Za vedno sta ugasnili vaški knjižnici na Gorjušah (1976) in v Ribnem (1969). Vzroki za prekinitve dejavnosti so bili različni: upad obiska, odhajanje bralcev v bližnjo večjo knjižnico, skrajno neprimerni pogoji za delovanje, pomanjkanje kadra. Leta 1974 so po mnogih poizkusih in pogajanjih končno preselili blejsko knjižnico iz Janežičeve hiše v Trohovo hišo na Grajski cesti 22. V Bohinjski Bistrici je bil leta 1979 zgrajen Dom Joža Ažmana s primernimi prostori za knjižnico. Z najemom bivših stanovanjskih prostorov se je našla rešitev za knjižnico v Begunjah, uredili so tudi knjižnici v Mošnjah in Kropi, kjer so leta 1977 s prezidavo veže pridobili večji prostor. Iste leta so odprli knjižnico v Spodnjih Gorjah, ki je delovala do leta 1993, ko so jo s knjižnico v Zgornjih Gorjah združili v enotno Knjižnico Gorje. Razmah dejavnosti je vodil v vse večjo finančno stisko. Sedemdeseta leta so bila obdobje samoupravnih interesnih skupnosti, obveznih obrambnih, letnih in srednjeročnih načrtov ter vse večjega vpliva inflacije. Le-ta je na koncu povzročila, da so knjižnice odstopile od ustaljenega načina zaračunavanja izposojnine, ki je znašala 2 do 3 % nabavne cene knjige in uvedle letno članarino. Na radovljiškem območju je bila članarina leta 1973 najprej poizkusno uvedena v Lescah, nato pa v celotni mreži. Vse večjo finančno stisko so radovljiški in škofjeloški knjižničarji skušali reševati z zasnovano skupne bibliobusne mreže, ki pa pri oblasteh ni naletela na odobravanje.

Knjižnica Bled se je v Trohovo hišo na Grajski cesti št. 22 preselila leta 1977 iz Janežičeve hiše na Prešernovi cesti. Foto: Ivan Pipan

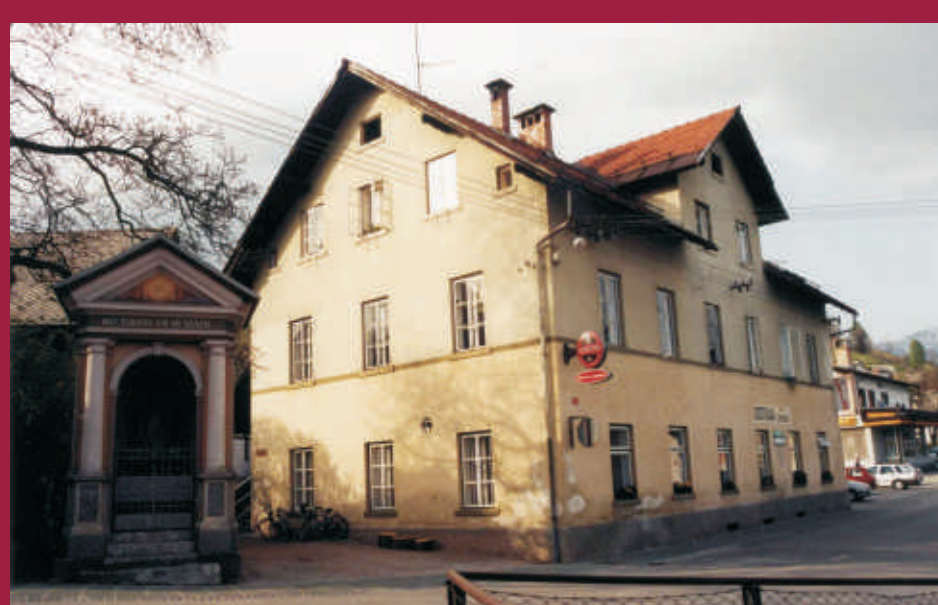
Knjižnica Bohinjska Bistrica se je iz stavbe, v kateri je danes sedež Občine Bohinj, leta 1979 preselila v Dom Joža Ažmana. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica na Bohinjski Beli je delovala do leta 1968, nato pa je bila dolga leta zaprta. Od leta 1992 ponovno deluje v obnovljenih prostorih vojašnice Slovenske vojske na Bohinjski Beli. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica na Koprivniku je nekakšna naslednica knjižnice v Gorjušah, ki je delovala do leta 1975. Odprta je bila aprila 1991 v nekdanjem šolskem poslopu na Koprivniku št. 8, a je po letu 1995 prenehala delovati. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica Gorje je postala enotna knjižnica leta 1993, ko so v stavbi združnega doma v Zgornjih Gorjah št. 7 združili obstoječi fond knjižnice s fondom, ki so ga prenesli iz knjižnice v Spodnjih Gorjah. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica v Srednji vasi ima od vključitve v knjižnično mrežo svoje prostore v hiši Srednja vas št. 79. Foto: Ivan Pipan

Matična knjižnica A. T. Linharta Radovljica se je v stavbo na Gorenjski cesti št. 27 preselila januarja 1972. Foto: Slavko Vengar

Knjižnica Begunje ima svoje prostore v nekdanji stanovanjski hiši v Begunjah št. 23. Foto: Ivan Pipan

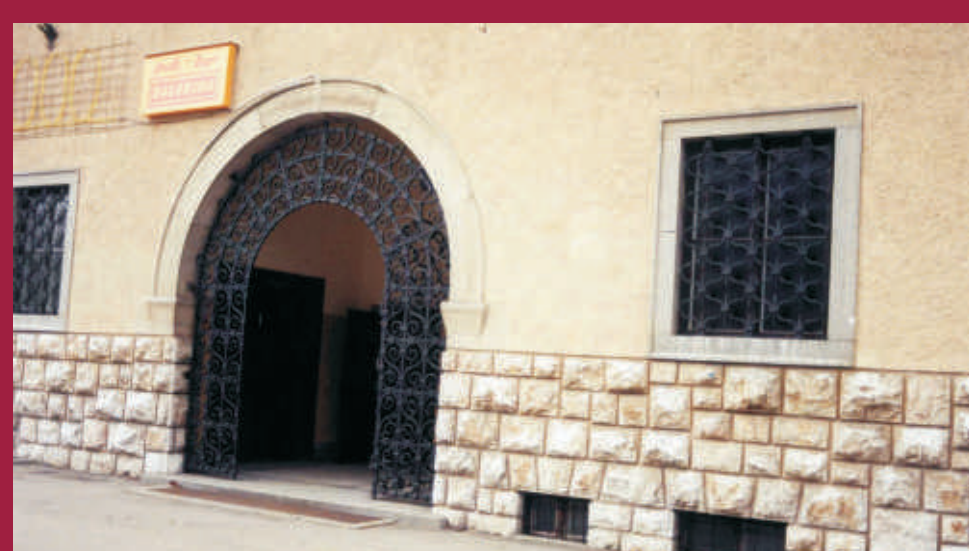
Knjižnica Zasip ima od vključitve v knjižnično mrežo svoje prostore v prosvetnem domu v Sebenjah št. 6. Foto: Ivan Pipan

Knjižnico v Stari Fužini so leta 1984 preselili v novozgrajeni kulturni dom v Stari Fužini št. 53 a. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica Brezje je delovala v letih 1962-76, nato pa zopet od leta 1984, ko so jo preselili v prostore novozgrajenega Doma krajanov na Brezjah. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica Kropa ima od začetka delovanja svoje prostore v nekdanjem sindikalnem domu tovarne Plamen v Kropi št. 3. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica Lesce se je konec šestdesetih let iz prostorov prosvetnega društva v bližini nekdanjega skladišča pohištva Murka preselila v večnamensko stavbo na Alpski cesti št. 58. Foto: Ivan Pipan

Knjižnica Ljubno se je iz Sokličeve hiše preselila v dom telovadnega društva, od tam pa leta 1992 v stavbo osnovne šole v Ljubnem. Foto: Ivan Pipan

V osemdesetih letih 20. stoletja je postajalo vodenje in poslovanje knjižnice vse bolj naporno. Leta 1982 je bil sprejet novi zakon o knjižnicah, ki je določil, da morajo za matično knjižnico skrbeti izobraževalne, kulturne in raziskovalne skupnosti, kar je še dodatno otežilo financiranje. Neplačani računi so se kljub nenehnemu omejevanju nakupa kar kopičili, zaposlovanje je bilo skoraj prepovedano in o bibliobusni mreži so dokončno nehali razmišljati. Poostrele so se zahteve v zvezi z obrambnimi načrti in drugimi akti, družbenopolitične organizacije pa so priporočale ustanavljanje vzajemnih knjižnic. Radovljiške knjižničarke so uredile strokovne knjižnice v Almiri, Republiškem obrambnem centru v Poljčah in Psihiatrični bolnišnici Begunje. V Dom dr. Janka Benedika so začele dostavljati potujoče knjige kot dopolnitev njihove lastne knjižnice in se dogovarjale, da bi jo uredile, a žal niso zmogle. Spremembe so se dogajale tudi znotraj občinske knjižnične mreže. Knjižnico Brezje so februarja 1984 preselili v podstrešno sobico novega Doma krajanov in skoraj hkrati prenesli knjižnico v Stari Fužini iz stare sirarne v novozgrajeni Kulturni dom. Kljub vsakovrstnim težavam so se osemdeseta leta vendarle končala uspešno. Leta 1985 je skupna

izposoja v radovljiški knjižni mreži prvič preseгла številko 100.000 entit in vse očitnejša je postajala potreba po dodatnih prostorih. Po letih prošenj, dopovedovanja in utemeljevanja je pretehtalo mnenje republiškega strokovnega sveta za knjižničarstvo, da radovljiška knjižnica ne izpolnjuje pogojev za matično, dokler ne doseže veljavnih normativov glede kadrov in prostorov. Pričeli so z gradnjo in v letih 1988-89 dogradili prizidek, ki je omogočil razvoj novih oblik knjižničnega dela.

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Begunje	3.972	3.412	4.045	2.532	4.040	4.103	3.799	2.200	3.035	4.182
Bled	14.399	13.679	13.983	12.581	14.364	17.391	17.631	20.465	17.272	
Boh. Bistrica	2.501	2.571	2.411	3.487	3.812	4.094	3.586	3.520	3.018	4.320
Brezje	255	209	196	170	78	118				
Dobrava						500	449	660	616	417
Gorje, Spodnje								1.883	1.792	1.765
Gorje, Zgornje	972	814	1.383	1.138	1.070	1.718	2.309	2.311	2.821	3.173
Gorjuše	228	213	151	190	182	51				
Kamna Gorica	552	598	458	937	1.533	1.310	914	732	628	5
Kropa	1.451	1.991	1.966	1.981	1.936	2.528	2.548	2.293	2.063	2.282
Lesce	9.464	9.550	8.183	7.244	7.036	7.630	8.219	8.152	8.405	7.355
Ljubno	830		835	753	845	1.029	769	906	896	648
Mošnje	658	691	662	709	708	459	487	641	723	524
Podnart	1.202	816	1.274	1.092	2.057	1.662	1.019	796	862	492
Srednja vas	851	995	1.267	1.469	1.332	1.608	1.260	1.101	815	795
Stara Fužina	1.032	974	1.078	714	954	1.062	226			
Zasip	682	666	751	827	927	1.200	1.378	1.682	1.977	1.670
Radovljica	17.913	19.920	27.210	26.607	29.476	33.401	33.709	35.830	37.486	38.910
	56.962	57.099	65.853	62.431	70.350	79.864	78.303	80.343	85.602	83.810

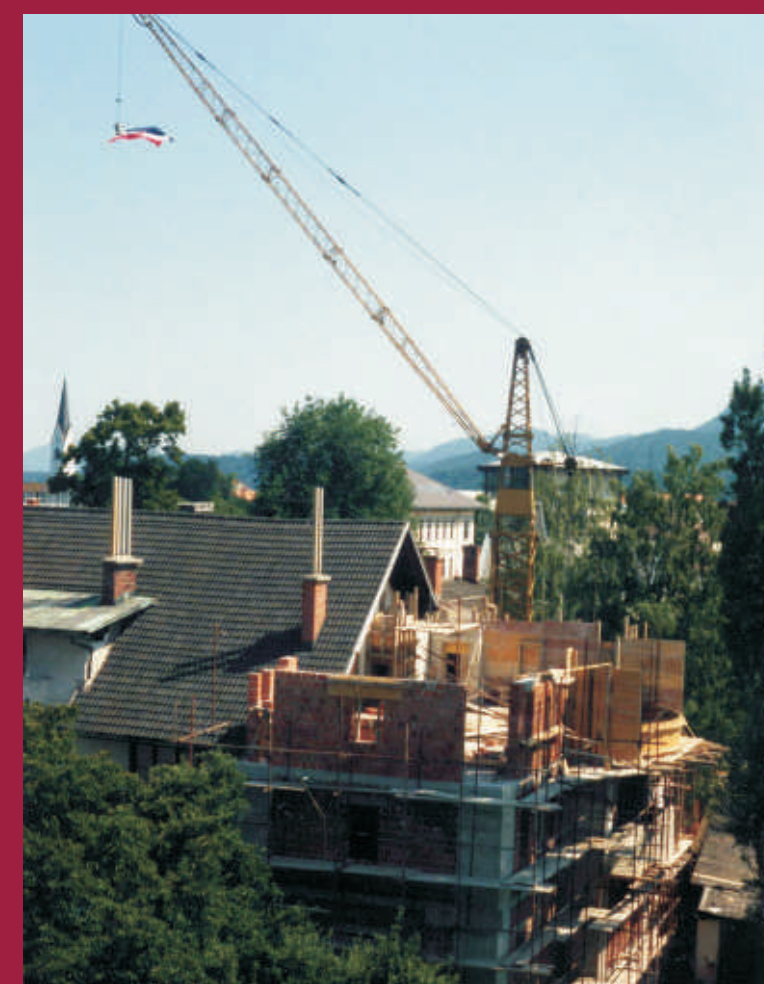
Pregled izposoje v knjižnični mreži v sedemdesetih letih 20. stoletja. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Begunje	2.951	3.390	2.899	2.804	2.596	3.637	3.636	3.054	3.869	4.318
Bled	16.346	16.634	16.586	17.464	18.703	20.035	23.224	24.467	27.616	33.657
Boh. Bistrica	5.677	5.521	4.474	5.262	5.120	4.662	3.983	5.036	5.730	6.759
Brezje					1.565	1.029	1.236	5.036	5.730	6.759
Dobrava	375	331	682	787	582	528	430	513	538	493
Gorje, Spodnje	1.865	1.888	2.159	2.097	2.656	2.725	2.383	2.343	1.999	1.828
Gorje, Zgornje	3.435	3.284	2.817	3.046	2.292	2.593	2.977	2.893	2.368	2.351
Kropa	2.731	3.635	3.620	3.418	3.375	3.937	3.880	3.735	4.855	4.431
Lancovo				338	508	58	57			
Lesce	8.388	9.283	6.887	7.483	8.680	8.836	7.275	8.054	9.812	11.579
Ljubno	745	481	509	729	1.131	565	431	766	657	724
Mošnje	644	278	172	213	273	313	223	110		
Podnart		593	682	746	1.380	816	681	648	841	502
Srednja vas	650	206	576	581	1.110	1.279	1.064	1.382	1.632	1.552
Stara Fužina					1.345	1.072	608	523	376	614
Zasip	1.614	1.783	1.553	1.491	1.365	1.282	1.087	1.242	1.181	1.510
Radovljica	37.397	42.795	44.849	45.948	46.005	50.926	52.290	53.683	53.322	62.387
	82.818	90.102	88.465	92.407	98.686	104.293	105.465	109.364	115.608	133.549

Pregled izposoje v knjižnični mreži v osemdesetih letih 20. stoletja. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

Novi prostori omogočijo nove oblike dejavnosti

Dograditev prizidka matične knjižnice je omogočila, da so se poleg organiziranih obiskov kulturnih prireditev in knjižnične vzgoje uveljavile nove oblike knjižnične dejavnosti. Prvi februarjski torek leta 1990 so radovljjski knjižničarji z dr. Jožetom Urbanijo razmišljali *Zakaj beremo?* in s tem uvedli redne prireditve za odrasle, Torkove večere. Malo pozneje je nastal program prireditev za otroke, ki vsa leta poteka ob četrkih popoldne. Precej prireditev so ponovili tudi v drugih enotah, najpogosteje v blejski in bohinjki knjižnici. Aprila 1990 je matična knjižnica pridobila čitalnico ter pisarni za ravnateljico in računovodkinjo. Konec leta 1992 so uredili pravilnično sobo v drugem nadstropju. Leto 1990 označuje tudi začetek računalniške dobe v radovljjski knjižnični mreži. Poleti so v računalnik vnesli zalogo matične in potujoče knjižnice, oktobra pa so pričeli z avtomatizirano izposajo gradiva. V naslednjih mesecih so enak postopek izpeljali še na Bledu, kjer teče računalniško vodena izposoja od leta 1991. Sčasoma se je izboljšala tudi tehnična opremljenost knjižnic. Leta 1995 so za potrebe matične knjižnice kupili prvi fotokopirni stroj in opremili prostor za obdelavo gradiva, ki od leta 1996 poteka računalniško. V letu 1996 je število izposojenih enot v radovljjski knjižnični mreži prvič presegllo številko 200.000. Prostor za obdelavo gradiva se nahaja v drugem nadstropju prizidka in za lažje kroženje gradiva po stavbi je bilo potrebno usposobiti tovorno dvigalo. Leta 1997 so ga montirali v jašek, ki je bil zgrajen že v času adaptacije leta 1989. Ko se je 31. avgusta 1997 upokojila ravnateljica Rezka Šubic Pleničar, je njeno delo nadaljevala Božena Kolman Finžgar.

Prizidek radovljjske knjižnice v času gradnje, 4. 7. 1988. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Prizidek Knjižnice A. T. Linhart je bil zgrajen po načrtih arhitekta Marka Smrekarja. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart. Radovljica.

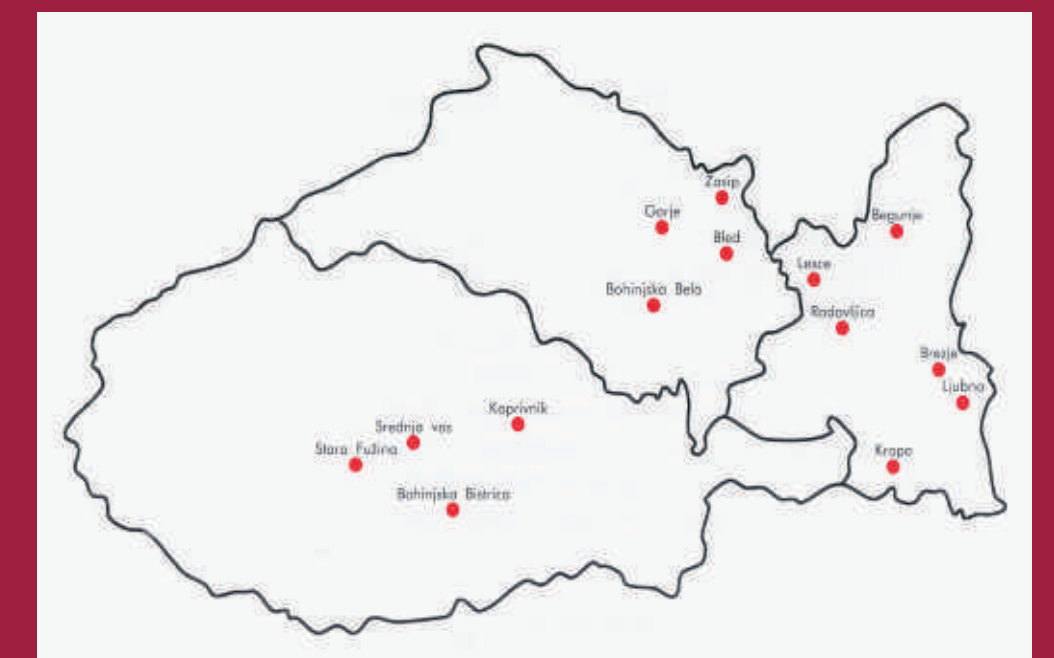
Čitalnica v 1. nadstropju prizidka matične knjižnici je bila odprta leta 1990. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Večnamenska dvoranica v kleti prizidka. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Konec avgusta 1997 se je upokojila ravnateljica Rezka Šubic Pleničar (na sliki desno), njeno delo pa je nadaljevala Božena Kolman Finžgar. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Mreža splošnih knjižnic v občinah Bled, Bohinj in Radovljica leta 1999. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

Oblikovalec Klemen Rodman je leta 1995 po idejni zasnovi Jureta Sinobada oblikoval logotip, dve leti pozneje pa še ekslibris Knjižnice A. T. Linhart. Foto: Ivan Pipan

Logotip in ekslibris Knjižnice A. T. Linhart Radovljica. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Pri obeh selitvah blejske knjižnice so zaposlenim pomagali tudi vojaki Slovenske vojske, julij 1997. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Otvoritev prve faze novih prostorov Knjižnice Blaža Kumerdeja na Bledu, 28. 7. 1997. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Poslopji, v katerih ima svoje prostore Knjižnica Blaža Kumerdeja na Bledu. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Obisk evropskih knjižničarjev v novi blejski knjižnici, 5. 6. 1999. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Kolektiv Knjižnice A. T. Linhart z začasnimi pomočniki, novo in prejšnjo ravnateljico, novembra 1999. Od leve sedijo: Marjetka (Eti) Kuhar, Rezka Šubic Pleničar, Božena Kolman Finžgar, Metka Horvat, Danijela Leskošek. Stojijo od leve: Irana Razingar, Barbara Vrečko, Jure Sinobad, Metka Repinc, Klemen Humerca, Olga Iskra, Rudi Meden, Silva Kos, Alenka Potočnik, Valerij Zupan in Sonja Intihar. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhart Radovljica.

Leta 1994 se je dotedanja skupna občina Radovljica razdelila na tri nove občine: Bled, Bohinj in Radovljico. Kljub začetnim težavam zaradi nekoliko bolj zapletenega financiranja iz treh virov so knjižničarji pri novih občinah zaznali večje zanimanje za njihove knjižnice. Na Bledu so 6. oktobra 1994 tamkajšnjo knjižnico poimenovali po znamenitem rojaku Blažu Kumerdeju in začeli z iskanjem nove lokacije, ki bi odpravila vse večjo prostorsko stisko. Zamisel je bila uresničena ob gradnji novega poslopja pošte (1997) in obnovi trgovine Emona (1998) na Ljubljanski cesti. V obeh stavbah je občina Bled za potrebe knjižnice najela celotni prvi nadstropji. Novi prostori so s povezovalnim hodnikom, dvigalom in veliko površino omogočili lažje uresničevanje vse večjih želja uporabnikov in redno organizacijo prireditev za otroke in odrasle. V blejski knjižnici so z urami pravljic pričeli že v osemdesetih letih, od jeseni 1997 pa vsak tretji petek v mesecu pripravijo prireditev za otroke in Blejski večer za odrasle. Od oktobra 1997 potekajo redne prireditve za otroke tudi v Knjižnici Bohinjska Bistrica, kjer so na sporedu vsako prvo in drugo sredo popoldne.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	ocena
Begunje	4.085	4.361	4.625	4.754	4.088	3.672	4.521	5.375	4.606	5.021	
Bled	38.653	41.705	45.545	48.418	48.097	48.092	48.567	52.953	62.571	70.856	
Bled (čit.)											
Boh. Bela			704	2.513	2.126	1.093	903	1.136	558	1.010	
Boh. Bistrica	6.815	7.481	8.716	11.445	14.540	16.249	17.381	18.440	18.909	22.752	
Brezje	884	859	888	1.024	953	728	643	702	492	395	
Dobrava	230										
Gorje, Spodnje	2.389	3.412	2.752								
Gorje, Zgornje	2.291	2.488	3.345	6.791	6.555	6.329	6.673	5.643	5.626	6.102	
Koprivnik		987	779	566	180	207					
Kropa	4.140	3.424	4.109	4.444	4.121	3.666	3.762	3.518	3.604	4.042	
Lesece	11.413	12.168	13.378	12.796	10.321	9.721	8.595	8.216	6.973	7.356	
Ljubno	234		1.796	1.647	800	695	768	1.676	1.850	1.894	
Podnart	377	319	144								
Srednja vas	1.276	835	1.127	1.212	919	1.104	949	1.069	985	812	
Stara Fužina	390	250	449	618	561	489	520	479	404	415	
Zasip	1.591	1.481	1.322	1.892	1.849	1.975	2.317	2.203	2.832	3.113	
Radovljica	62.381	69.372	83.299	98.448	93.743	102.469	106.131	122.477	130.154	146.720	
Radovljica (čit.)								7.989	11.693	15.459	
	137.149	149.142	172.978	196.568	188.853	196.489	201.694	231.876	251.257	289.565	

Pregled izposoje v knjižnični mreži v devetdesetih letih 20. stoletja. Vir: R. Šubic Pleničar (1999).

V tretje tisočletje ...

Knjižnica A. T. Linharta vsako leto od oktobra do maja pripravi pester program prireditev. Namenjen je tako odraslim kot otrokom in redno poteka v treh enotah, v ostalih pa priložnostno. Obseg programa je pogojen s prostorskimi zmožnostmi posamezne enote: v Radovljici potekajo prireditve v posebni dvoranici in v pravljčni sobi, na Bledu v izpraznjeni čitalnici, v Bohinjski Bistrici igrane predstave gostujejo v dvorani kulturnega doma, pravljice pa potekajo v močno premajhni knjižnici. V program prireditev lahko uvrstimo tudi razstave, ki redno potekajo v knjižnicah v Radovljici, Lescah, na Bledu, v Bohinjski Bistrici in Srednji vasi, v ostalih knjižnicah pa občasno. Največ je priložnostnih razstav, ki opozarjajo na posamezne pomembne dneve. Razstave nastajajo tudi v sodelovanju z različnimi ustanovami (vrtci in osnovne šole iz blejske, bohinske in radovljiške občine, Zavod za šolstvo RS iz Ljubljane, Gorenjski muzej Kranj, Muzeji radovljiške občine) in posamezniki (Leopold Kolman, Ivan Pipan, Valentin Jarc). V matični knjižnici so bile doslej najodmevnejše razstave iz cikla "Moje roke pismu", saj so kar tri od petih zgodovinsko-dokumentarnih razstav avtorjev Staneta Adama in Jureta Sinobada gostovale v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

S selitvijo decembra 2004 je matična knjižnica poleg upravnih prostorov pridobila tudi novo čitalnico, računalniško sobo in študijsko čitalnico. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Fotografija z otvoritve razstave o Kumerdejevih nagradnih, ki jih Knjižnica Blaža Kumerdeja Bled pripravlja v sodelovanju z Zavodom za šolstvo RS, 14. 2. 2003. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

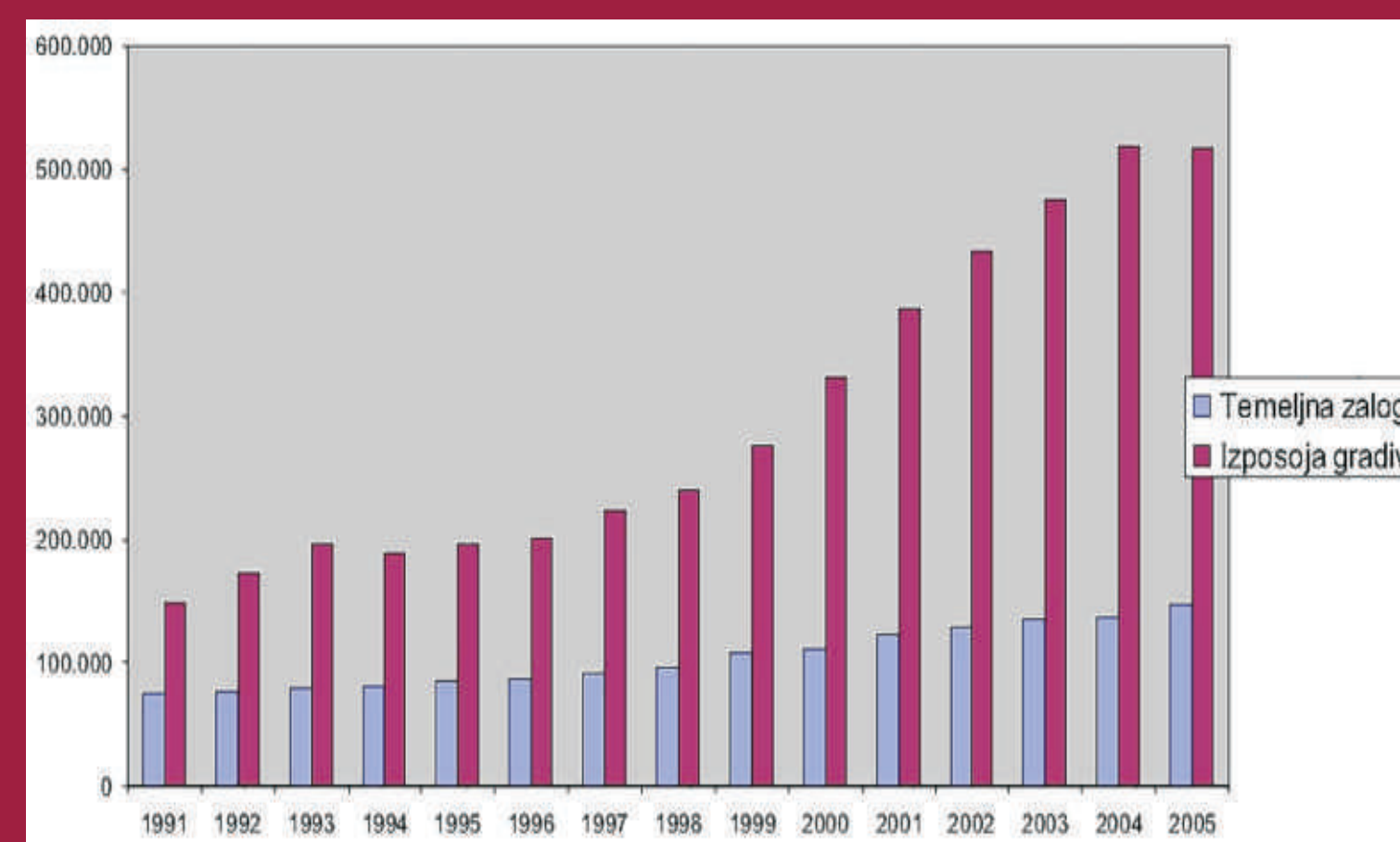
Knjižničarji posvečajo posebno pozornost spodbujanju branja pri mlajših bralcih in v ta namen pripravljajo različne akcije za spodbujanje branja (Knjižnica-vesolje zakladov, Ta veseli knjižni svet, Superknjiga, Nagradno vprašanje za mlade bralce, Moja najljubša knjiga, Z nahrbtnikom v knjižnico). Mladim bralcem so namenjene tudi bibliopedagoške ure v knjižnici ter v šolah in vrtcih, kjer otroke obiščejo knjižničarke. V šolah in vrtcih pripravljajo tudi posebna predavanja, na katerih staršem razložijo, zakaj je branje pomembno za razvoj otroka in kako lahko pomagajo otroku, ki noče brati. Odraslim bralcem je namenjen vsak tretji četrtek v mesecu, ko se na srečanjih ob kavi in čaju s knjižničarji pogovarjajo o zanimivih novih in malo manj novih knjigah. In imajo se o čem pogovarjati, saj knjižnica vsak mesec kupi okoli 200 novih naslovov knjig. Knjižnica naj bi bila prijeten in prijazen prostor, kamor bi obiskovalci radi zahajali in se pomudili malce dlje, kot je nujno potrebno. V matični knjižnici se srečujejo filatelisti, fotografi, operiranke po operaciji raka na dojki, duhovna skupina, učenci in učitelji glasbene šole Musiké ter otroci in starši iz posameznih skupin Vrtca Radovljica, v Knjižnici Blaža Kumerdeja na Bledu pa se sestajajo člani krožka Berem – Bereš – Berimo skupaj Bled. Knjižnica A. T. Linharta razen s knjižnicami, vrtci in muzeji sodeluje tudi z Ljudsko univerzo Radovljica, Kriznim centrom za mlade "Kresnička" Lesce in Filatelističnim društvom Slovenije. "Knjige na počitnicah" se imenuje nova ponudba branja za turiste, ki so jo knjižničarji prvič pripravili avgusta 2005 za obiskovalce radovljiškega kopaljšča, v letu 2006 pa nadaljevali v Park hotelu na Bledu ter kampih Šobec in Danica. Lepo so uspeli tudi mednarodni projekti CHIMER (25. - 27. 8. 2004), "Noč z Andersenom" (31. 3.- 1. 4. 2006) in AITMES (8.- 9. 5. 2006).

Otroci, ki so sodelovali v mednarodnem projektu CHIMER, so se 27. 8. 2004 takole veselili "prigaranih" diplom. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Prizor z mednarodnega projekta "Noč z Andersenom", 31. 3. 2006. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Temeljna zaloga in izposoja gradiva sta stalno rasli. Leta 2000 je bilo v radovljiški knjižnični mreži prvič izposojenih več kot 300.000 enot gradiva, leta 2002 že več kot 400.000 enot, leta 2004 pa je bila presežena "magična" meja 500.000 enot izposojenega gradiva. Graf: Klemen Humerca

Razstavo o radovljiškem plemstvu iz cikla "Moje roke pismu" so si 19. 2. 2002 v veliki razstavnici dvorani NUK ogledale tudi soproge diplomatov, akreditiranih v Republiki Sloveniji. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Logotip evropskega projekta AITMES, v katerega se je leta 2006 vključila Knjižnica A. T. Linharta Radovljica.

moje roke pismu

Linhartovi listi izhajajo od 6. 6. 2002.

V šolskem letu 2001/2002 so otroci v okviru bralne akcije "Knjižnica-vesolje zakladov" izbirali tudi ime simbola naše knjižnice. Od imen, ki so jih predlagali, je največ glasov dobil Knjižko.

Prizor z zaključne prireditve za otroke, 25. 5. 2000. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Bibliopedagoška ura v OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, 13. 12. 2005. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Na zaključni prireditvi akcije "Knjižnica-vesolje zakladov" 20. 5. 2003 so sodelujoči otroci in njihovi starši napolnili športno dvorano SGTŠ v Radovljici. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

"Knjige na počitnicah" v recepciji kampa Šobec, 14. 4. 2006. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linharta Radovljica.

Tradicionalna naloga splošnoizobraževalnih knjižnic je, da zbirajo, urejajo, hranijo in posredujejo vse vrste informacij. V zadnjem času postaja vse bolj pomembna domoznanska dejavnost. Prizadевна katalogizatorka je domoznansko pomembno gradivo, ki ga hrani knjižnica in šteje že več kot 4.000 enot, označila v lokalnem katalogu. V Knjižnici Blaža Kumerdeja nastajajo bibliografski zapisi za domoznansko zbirko Bleda, v matični knjižnici pa že peto leto zapored izhajajo *Linhartovi listi*, občasnik za domoznansko in novice Knjižnice A. T. Linharta Radovljica. Knjižnica je čedalje manj prostor, ki hrani, in čedalje bolj ustanova, ki prerašča v komunikacijsko in informacijsko središče. Take so zahteve uporabnikov in v to smer bo šel razvoj knjižničarstva v prihodnosti. Kaj torej potrebuje knjižnica, da bo prerasla v komunikacijsko in informacijsko središče, kamor bo prijetno priti, se zadržati malce dlje in najti vse potrebno za delo? Na prvem mestu bo treba zagotoviti sodobno tehnično opremo, ki bo omogočila, da bodo vse enote računalniško in telekomunikacijsko povezane med seboj in z zunanjim svetom. Vse enote v knjižnični mreži naj bi imele dovolj računalnikov za uporabnike, dovolj zmogljive vode za dostop do informacij in seveda dovolj prostora za nemoteno delo uporabnikov in uslužbencev knjižnice. Dovolj pa pomeni mnogo več kot sedaj – tako prostora, kot opreme, gradiva in strokovnega osebja.

Knjižnica v 21. stoletju

Na slovesni prireditvi 30. maja 2006 smo v družbi s številnimi obiskovalci in prijatelji knjižnice, stanovskimi kolegi iz gorenjskih knjižnic in tedanjimi vodilnimi možmi radovljiške občine svečano obeležili stoletnico ustanovitve knjižnice v Radovljici. Slovesnost sta pospremili razstavi "100 let javne knjižnice v Radovljici" in "Utrinki iz albuma". Na Pošti Slovenije so v čast stote obletnice radovljiške knjižnice pripravili priložnostni poštni žig.

Rezka Šubic Pleničar in Božena Kolman Finžgar režeta praznično torto ob 100. obletnici ustanovitve javne knjižnice v Radovljici, 30. 5. 2006. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Jubilejni žig, ki ga je ob stoletnici ustanovitve radovljiške knjižnice izdala Pošta Slovenije, 30. 5. 2006. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Decembra 2007 se je morala knjižnica v Begunjah na zahtevo gradbene inšpekcije izseliti iz nekdanje Racingarjeve vile. Nove začasne prostore je našla v stavbi Krajevne skupnosti Begunje, ki so bili uradno odprti 13. decembra 2008. V tem času je prenehala z delovanjem Knjižnica Ljubno, ki je bila začasno zaprta že od leta 2003. Knjižnico smo morali zapreti, ker je zaradi uvedbe devetletne osnovne šole njene prostore potrebovala OŠ Ljubno.

Na slovenski kulturni praznik leta 2010 smo v Bohinjski Bistrici slovesno odprli prostore nove knjižnice. Da so jo Bohinjci res težko pričakovali, je pričalo veliko število udeležencev na slovesnosti ob njenem odprtju. Župan Franc Kramar je v svojem nagovoru izrazil veselje in zadovoljstvo ob uspešno končanem projektu, ki je bil med tremi največjimi občinskimi investicijami v letu 2009 (ok. 300.000 evrov). Poudaril je, da bo nova knjižnica pomemben dejavnik pri ohranjanju slovenske kulture in jezika. Poleg prostora za knjižno gradivo ima knjižnica tudi otroški in računalniški oddelek, čitalnico, dvorano za delavnice in prireditve, pomembna pridobitev je tudi dvigalo, ki omogoča dostop gibalno oviranim obiskovalcem. Velika, sodobno opremljena knjižnica je delo arhitektke Polone Čeh.

Slovesnost ob odprtju nove knjižnice v Bohinjski Bistrici, 8. 2. 2010, v sredini direktorica Božena Kolman Finžgar, desno župan Franc Kramar. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

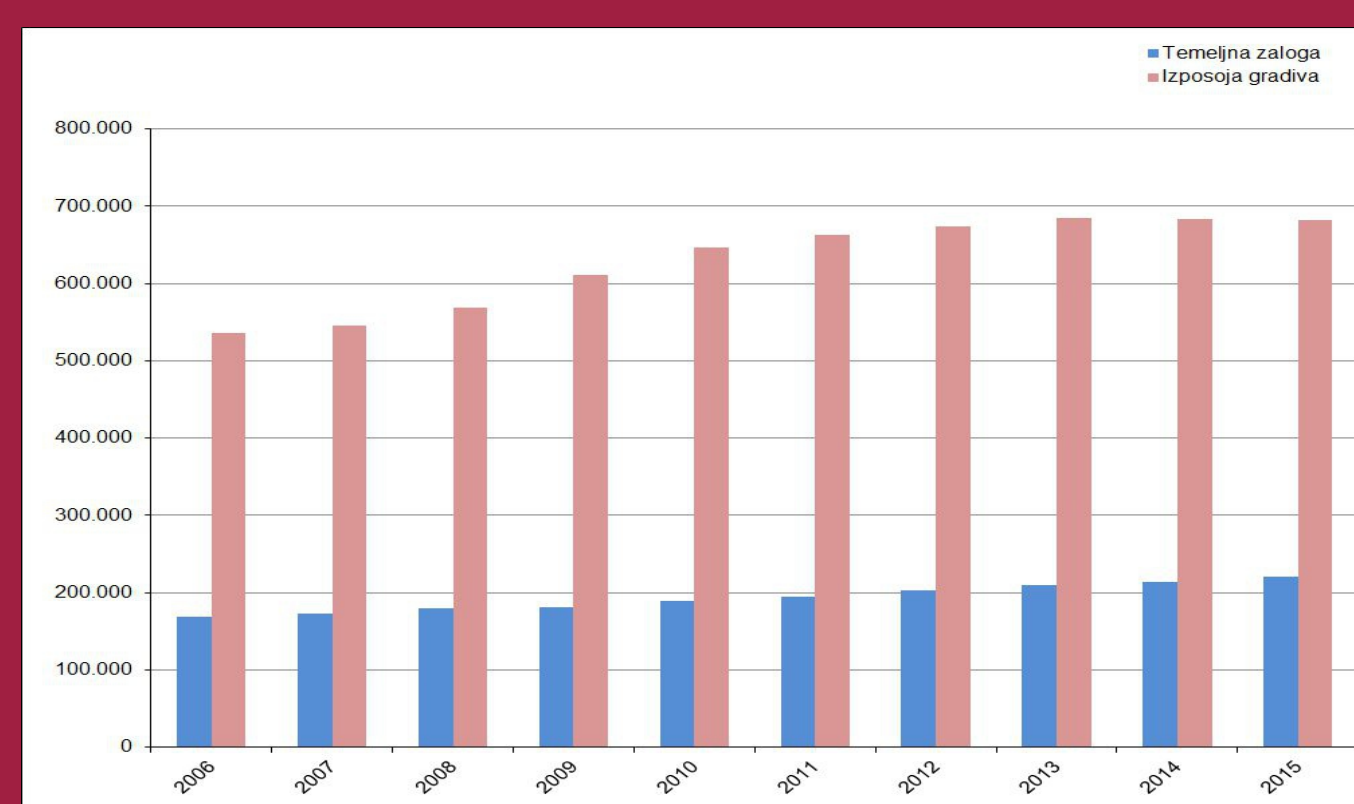

Pogled v prostore nove knjižnice v Bohinjski Bistrici, 8. 2. 2010. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

V občini Gorje so julija 2012 pričeli z gradnjo nove knjižnice in jo dokončali v rekordnem času. Do 18. decembra 2012 smo knjižnico iz majhnih in pogosto mrzlih prostorov preselili v lepe in svetle prostore, kjer je gradivo pregledno razporejeno po policah. Na ta način smo knjižnično gradivo še bolj približali Gorjancem, ki že tako radi posegajo po knjigah, saj izposoja v gorjanski knjižnici iz leta v leto narašča. Župan Peter Torkar je ob odprtju nove knjižnice v Zgornjih Gorjah povedal, da je občina Gorje za gradnjo namenila več kot 250.000 evrov in poudaril, da jim je na razpisu ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo uspelo pridobiti nepovratna sredstva v višini 65-ih odstotkov vrednosti naložbe.

Utrinek s slovesnosti ob odprtju nove knjižnice v Zgornjih Gorjah, 18. 12. 2012, v sredini sta direktorica Knjižnice A. T. Linhartar in Peter Torkar, župan Občine Gorje. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Temeljna zaloga in izposoja gradiva sta rasli tudi v letih 2006-2015. Leta 2009 je bilo v radovljiški knjižnični mreži prvič izposojenih več kot 600.000 enot gradiva. Temeljna zaloga je leta 2012 prvič preseгла 200.000 enot gradiva. Graf: Klemen Humerca

V letu 2015 je knjižnice radovljiške knjižnične mreže obiskalo 256.341 uporabnikov oz. 582 več kot leto poprej. Največ jih je prišlo zaradi izposoje na dom (50 %), sledijo obiskovalci prireditev (18 %), uporabniki, ki so gradivo uporabljali v knjižnici (13 %), iskalci informacij (11 %) ter uporabniki računalnikov (6 %). Statistično je leta 2015 vsak prebivalec z območja občin Radovljica, Bled, Bohinj in Gorje knjižnico obiskal 7,35-krat (leta 2014: 7,30-krat). V vseh enotah knjižnice smo v letu 2015 pripravili kar 1.639 prireditev. Že uveljavljenim prireditvam (Torkovi večeri, ure pravljic) in akcijam za spodbujanje branja (Knjižnica – vesolje zakladov) so se pridružile nove. Z bralno akcijo Ta veseli knjižni svet želimo bralcem ponuditi dela slovenskih in tujih avtorjev, za katere vemo, da so vredna branja. V šestih letih je 752 sodelujočih prebralo več kot 8.700 knjig, 34 pa je takih, ki sodelujejo že od prve sezone naprej. Med osnovnošolci se je lepo uveljavila počitniška akcija za spodbujanje branja Poletavci – veseli poletni bralci, ki v naši knjižnici teče od leta 2014.

Zaključna prireditev bralne akcije za odrasle Ta veseli knjižni svet je bila 30. 5. 2016 v Baročni dvorani radovljiške graščine. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Poletavci – veseli poletni bralci so 25. 9. 2014 napolnili avlo EGŠŠ v Radovljici. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

V Knjižnici Blaža Kumerdeja na Bledu smo leta 2014 začeli s predstavljanjem prebivalcev Bleda in okolice, ki smo ga imenovali Obrazi Bleda. Z razstavo, pogovorom ali kako drugače lahko sodelujejo tisti, ki se ne pojavljajo pogosto v medijih, niso slavni in znani oz. so pozabljeni, a s svojim delom in rezultati izstopajo, so izredne osebnosti in življenju v svojem kraju dajejo poseben pečat. Na blejski občinski praznik 10. aprila 2014 je kot prvi Obraz Bleda z razstavo in večernim pogovorom ledino zaoral g. Mirko Vovk. Vse pogovore s sodelujočimi osebami posnamemo in njihovo gradivo digitaliziramo. Nekaj si jih lahko ogledate na spletni strani knjižnice. Vitrina ustvarjalnosti je namenjena ustvarjalcem in zbirateljem, ki so pripravljene svoje izdelke postaviti na ogled. Razstave se vrstijo vsak mesec, od pomladi 2011 je v blejski knjižnici razstavljalo že več kot petdeset ustvarjalcev, rokodelcev in ljubiteljskih umetnikov.

Mirko Vovk in Irena Razingar na prvi predstavitvi iz cikla Obrazi Bleda v Knjižnici Blaža Kumerdeja na Bledu, 10. 4. 2014. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Eno najbolj odmevnih razstav Vitrine ustvarjalnosti sta pripravila rezbarska mojstra z Jesenic. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

Gradnja nove knjižnice v Radovljici se je pričela leta 2007, ko so bili prvič uradno predstavljeni načrti arhitekta Jurija Kobeta. Oktobra 2011 so pričeli z betoniranjem temeljev in do maja 2012 zaključili z gradnjo betonskega skeleta. Leta 2013 je občina Radovljica dala izdelati revizijo pogodb o javno-zasebnem partnerstvu. Po stečajju gradbenega podjetja Tehnik iz Škofje Loke januarja 2014 se je gradnja knjižnice ustavila. Fotodokumentacija Knjižnice A. T. Linhartar Radovljica.

